

RIKU

Teema: Turvallisuus
Kaltoinkohdeltu nuori vaikenee usein
Eihän meillä syrjitä?

RIKOSUHRI
PÄIVYSTYS

RIKU-lehti ilmestyy kaksi kertaa vuonna 2010, kesäkuussa ja marraskuussa.

Toimitus:

Päätoimittaja

Petra Kjällman, petra.kjallman(at)riku.fi

Toimitussihteeri

Sirpa Marttila, sirpa.marttila(at)riku.fi

Toimituskunnan jäsen

Jaana Koivukangas

Toimituksen s-posti: riku-lehti(at)riku.fi

Kansikuva:

Minna Korva-Perämäki

(Kuvan lapsi ei esiinny lehden sisällössä.)

Julkaisija:

Rikosuhripäivystys (RIKU)

Läntinen Brahenkatu 2, 00510 HELSINKI,
puh. 040 510 6210, faksi (09) 272 2012,
www.riku.fi

Kustantaja ja ilmoitushankinta:

Printmix Oy

Sulkapolku 3, 00370 HELSINKI

myynti(at)printmix.fi

Vaihde: 020 710 9510

Taitto ja painatus:

Printmix Oy

Mika Trogen

Painos: 3000 kpl

ISSN 1455-1381

Jakelu: RIKUn toimistot ja palvelupisteet,
ilmoittajat, www.riku.fi (sähköinen versio)

Rikosuhripäivystys (RIKU) palvelee rikoksen uhriksi joutuneita, heidän läheisiään ja rikosasiassa todistavia. Toiminnan tavoitteena on parantaa rikoksen uhrin ja rikosasian todistajan asemaa vaikuttamalla asenteisiin, käytäntöihin, päätöksentekoon ja lainsäädäntöön sekä tuottamalla tukipalveluita kohde-ryhmälle. RIKUsta saa asiantuntija-apua ja neuvontaa rikosprosessiin liittyvistä käytännön asioista sekä henkistä tukea ja ohjausta pidempiaikaisen tuen pariin. Palvelut toteutetaan pääosin RIKUn henkilöstön ohjauksessa noin 300 koulutetun vapaaehtoisen voimin.

Rikosuhripäivystystä toteuttavat yhteistyössä Suomen Setlementtiliitto (valtakunnallinen koordinaattori), Ensi- ja turvakotien liitto, Suomen Mielenterveysseura, Mannerheimin Lastensuojeluliitto, Suomen Punainen Risti, Kirkkohallitus ja Naisasialiitto Unioni. Rikosuhripäivystys on eurooppalaisen yhteistyöjärjestö Victim Support Europe:n jäsen. Pääasiallisia rahoittajia ovat Raha-automaattiyhdistys ja valtio.

Palveluita:
Tekstiviestipalvelu Rikumobiili 18184 • Auttava puhelin 0203 16116 • Juristin puhelinneuvonta 0203 16117 • Neuvoja verkossa: www.rikunet.fi. • Kotisivut: www.riku.fi • Henkilökohtaista tukea palvelupisteistä (yhteystiedot sivulla 35).

Klikkaa linkkiä!

(pääset suoraan jutun sivulle)

RIKUSSA TÄLLÄ KERTAA

Pääkirjoitus.....3
Rikosuhripäivystys sosiaalisessa mediassa.....4

Nuori kaltoinkohtelun uhrina.....6

Lasten ja nuorten ääni kuuluviin.....10

Järjestöillä on paljon annettavaa turvallisuussuunnitteluun.....14

Yhteistyön näkökulma innostaa.....18

MARAK-riskienarviointimenetelmä kokeiluun Suomessa.....20

MARAK-riskbedömningsmetoden testas i Finland.....21

Elä varoen – varo eläen.....22

Median toivotaan kunnioittavan vainajaa.....26

Eihän meillä syrjitä?.....28

Miehet väkivallan uhreja ja tekijöitä.....30

Opinnäytetöitä Rikosuhripäivystykselle...31

Kunniaväkivalta.....33

Tilastot kertovat karua kieltään.....34

Uusia kasvoja RIKUssa - Salome Tuomaala.....34

Rikun yhteystiedot.....35

► *Tuskin sisäistä turvallisuutta voidaan jatkuvasti vahvistaa ilman taloudellisia satsauksia*

Asioilla on tapana järjestyä

Olen elämän varrella oppinut, että asioilla on tapana järjestyä silloinkin, kun edessä on pulma, johon ei tunnu löytyvän mitään järjellistä ratkaisua.

Vielä vuoden vaihteessa oletimme, että RIKU-lehden vuodenvaihteen numero on viimeinen. Lehti on yksi niistä asioista, joista olimme joutuneet luopumaan yleisessä talouskurimuksessa. Uskottelimme jo itsellemme, että lehden markkina-arvo on sosiaalisen median kehittyessä laskenut. Vaikka lehti oli meille itsellemme tärkeä, halusimme ajatella, että tuskin sitä kovin ahkerasti luetaan. Kun sitten tarjoutui tilaisuus tehdä lehteä uudenaikaisella konseptilla, olimme oitis sitä mieltä, että lehti on sittenkin hyvä ja tarpeellinen. Nyt kädessäsi on ensimmäinen uuden aallon RIKU-lehti.

Sisäinen turvallisuus puhuttaa ja on puhuttanut siitä asti kun valtiovallan taholta alettiin vuosia sitten suositella kunnille turvallisuussuunnitelmien tekoa. Alkuvuosina asian eteneminen oli vaihtelevaa, jopa hidasta. Vastustukseltaan ei välttytty. Ensimmäinen sisäisen turvallisuuden ohjelma antoi uutta potkua turvallisuussuunnitelmille. Kunnianhimoisen ohjelma tehtiin suurelta osin virkamiestyönä. Vaikka sen aikana saatiin paljon aikaan, moni tavoite jäi silti toteutumatta.

Toinen sisäisen turvallisuuden ohjelma pyrittiin jo tekemään enemmän osallistavalla menetelmällä. Kansalaisjärjestöjen edustajatkin pääsivät mukaan tuomaan ohjelman suunnitteluun asiantuntemuksensa. Jokaiseen tavoitteeseen kirjattiin myös vastuutahot.

Ohjelman väliraportti on julkaistu. Monella saralla on edetty, mutta taloudellisten resurssien puute on leimallista. Väkivallan ehkäisytyön ja Rikosuhripäivystyksen kannalta taloudellisten resurssien puute on este tavoitteiden toteutumiselle. Toistamiseen oikeusministeriö on hakenut talouskehykseensä lisäystä Rikosuhripäivystyksen toiminnalle ja toistamiseen lisäys on hylätty. Kyse on noin 2,5 miljoonan euron summasta, joka tarvittaisiin portaittain. Samanaikaisesti kuulemme jatkuvasti uutisissa, kuinka valtio on maksumiehenä siellä ja täällä ja summat joista puhutaan, ovat miljardeja.

Onko niin, että säästöt kerätään pienistä puroista ja haavoittuvien kansalaisten selkänahasta? Voisiko valintoja tehdä toisin ja jos tehtäisiin, niin mitä siitä seuraisi? Tuskin sisäistä turvallisuutta voidaan jatkuvasti vahvistaa ilman taloudellisia satsauksia.

Ehkä tässäkin asiassa on vaan uskottava, että asioilla on tapana järjestyä.

Petra Kjällman

toiminnanjohtaja, Rikosuhripäivystys

PS. Tutustu blogiini osoitteessa <http://rikosuhri.blogspot.com/>

Rikosuhripäivystys sosiaalisessa mediassa

facebook

RIKU Facebookissa

Rikosuhripäivystyksen Facebook-sivut on avattu. Haluamme saada RIKUn toiminnan, keskustelut, lehtijutut ja koulutukset mahdollisimman monen tavoitettavaksi. Tervetuloa tutustumaan ja liittymään faniksi!

Jos haluat tiedottaa rikoksen uhriin, hänen läheiseensä tai todistajiin liittyvistä asioista sivuillamme, ota yhteyttä aluejohtaja Tiina Rantaseen, tiina.rantanen(at)riku.fi tai p. 050 551 5055.

SUOMI24.FI

RIKU aloittaa etsivän työn Suomi24-keskustelupalstalla

Tietoa haetaan yhä useammin verkon kautta. Se on nopeaa ja kätevää. Ongelmaksi muodostuu se, ettemme voi tietää, onko verkosta löytyvä tieto oikeaa ja totta. Moni ei viitsi tarkistaa hakemansa tiedon oikeellisuutta ja voi näin ajautua tekemään päätöksiä aivan väärän oletuksen perusteella.

Rikoksen uhrin ovat usein epätietoisia siitä, mitä kuuluisi tehdä prosessin missäkin vaiheessa, mihin ottaa yhteyttä saadakseen tietoa tai mistä saisi apua. Keskustelupalsta on helppo ja anonyymi väylä esittää arkoihinkin asioihin liittyviä

kysymyksiä. Mitä vakavammasta asiasta on kyse, sitä tärkeämpää on, että rikoksen uhrin saamat vastaukset ovat tietosäällöltään oikeita ja asiallisia.

Lounais-Suomen alueella on koulutettu alkuvuodesta kuusi vapaaehtoista vastaamaan Suomi24-keskustelupalstan kysymyksiin. He selailevat keskusteluketjuja ja hakevat mahdollisia rikoksen uhrin polkuun liittyviä kysymyksiä, joihin voivat vastata. Kirjoittajat kysyvät usein viesteissään konkreettisia asioita, jotka liittyvät esimerkiksi rikoksen uhrin oikeuksiin tai mahdolliseen tulevaan rikosprosessiin.

Etsivää työtä verkossa tekemällä voimme myös ohjata rikoksen uhreja erilaisen palvelujen piiriin.

Vastaukset lähetetään nimimerkillä Rikosuhripäivystys ja viestin otsikkona on "Rikosuhripäivystys vastaa". Kullakin RIKUn vapaaehtoistyöntekijällä on oma yksilöllinen allekirjoituksensa (tunnus), jonka hän liittää viestiinsä.

Rikosuhripäivystys palvelee 24/7 tekstiviestillä

Tallenna matkapuhelimeesi numero 18184 ja sinulla on aina yhteys Rikosuhripäivystykseen. Rikosuhripäivystys (RIKU) on aloittanut tekstiviestillä toimivan "Rikumobiili"-palvelun numerossa 18184. Lähettämällä numeroon sanan Riku palvelun käyttäjä saa tekstiviestillä puhelimeensa Rikosuhripäivystyksen palvelut. Lähettämällä numeroon paikkakunnan nimen käyttäjä saa puhelimeensa vastauksena kyseistä paikkakuntaa palvelevan lähimmän RIKUn palvelupisteen yhteystiedot.

Rikosuhripäivystyksen palvelut on suunnattu rikoksen uhreille, heidän läheisilleen ja rikosasiassa todistaville. Rikumobiili tarjoaa tekstiviestejä käyttävälle tutun kanavan tiedonsaantiin ympärivuorokautisesti. Palvelu on maksuton eikä vaadi rekisteröitymistä.

Palvelulla halutaan parantaa tuen ja neuvojen saatavuutta ajasta ja paikasta riippumatta. Rikumobiili sopii hyvin muun muassa ensikontaktiksi Rikosuhripäivystyksen palveluihin. Palvelun sisältöä laajennetaan ajan myötä vastaamaan erilaisiin rikoksen uhria, hänen läheistään ja rikosasian todistajaa koskeviin usein kysyttyihin kysymyksiin.

Rikumobiili on viisivuotisen Mobiiliapu-hankkeen osaprojekti. Yhteistyöhanketta rahoittaa Raha-automaattiyhdistys ja hallinnoi Elämä On Parasta Huumetta ry. Kumppaneita ovat Rikosuhripäivystyksen lisäksi Helsingin Diakonissalaitos, A-Klinikkasäätiö, Pro-tukipiste ja Aids-tukikeskus.

Lisätietoja: aluesihteri Katariina Westman, Rikosuhripäivystyksen Sisä-Suomen aluetoimisto / Pirkanmaan palvelupiste, p. 050 421 0236, katariina.westman@riku.fi

RIKUMOBILI

18184

"Lähettämällä numeroon paikkakunnan nimen käyttäjä saa puhelimeensa vastauksena kyseistä paikkakuntaa palvelevan lähimmän RIKUn palvelupisteen yhteystiedot"

ASIANAJAJIA

ASIANAJAJA on asianajajaluetteloon hyväksytty lakimies, jolla on säädetty kokemus ja taito. Asianajajan toimintaa valvovat asianajajaliitto ja oikeuskansleri. Asianajajat antavat myös julkista oikeusapua kaikissa oikeudenkäyntiasioissa.

Asianajotoimisto Juhani Reimari Ky

Hämeentie 5, 30100 Forssa
puh. 03-434 909, fax. 03-434 910
www.heikkisillanpaa.fi

Asianajotoimisto Virpi Viitala Ky

Puistopolku 15 B 19, 60100 Seinäjoki
puh. 06-423 4801, 0400-503 3562
www.virpiviitala.com

Asianajotoimisto Kankainen & Auvinen

Koskikatu 9 B, 33100 Tampere
puh. 03-225 2400
etunimi.sukunimi@elisaneet.fi

Asianajotoimisto Juhani Pelkonen

Kotkankatu 4 B 26, 20610 Turku
puh. 02-243 3955
juhani.pelkonen@pp1.inet.fi

Asianajotoimisto Carl-Magnus Weckman

Piispankatu 19 A, 06100 Porvoo
puh. 019-524 7440, fax. 019-584450

Asianajotoimisto Juhani Reimari Ky

Kauppiaskatu 11 D 3. kerros, 20100 Turku
puh. 02 2515 550
www.juhanireimari.fi

Asianajotoimisto Kari Ek

Maariankatu 8 C 82, 20100 Turku
puh. 0400-227 449

Asianajotoimisto Susiluoto Oy

Uudenmaakatu 16 b, 00120 Helsinki
puh. 09-686 9110, fax. 09-6869 1169
www.susiluoto.com

Asianajotoimisto Laurikainen & Haavisto Oy

Asianajotoimisto Mika Ylönen Oy

Yliopistonkatu 29 cb 26, 20100 Turku
puh. 02-279 1300

Asianajotoimisto Isoluoma Ay

Kirkkokatu 11 A 3, 90100 Oulu
puh. 08-534 7700
toimisto@isoluoma.fi

Asianajotoimisto Suojanen & Alanen Oy

Aleksanterinkatu 33 B
33100 Tampere

puh. 03-223 6311
fax. 03-222 6345

www.suojanen-alanen.fi

Asianajotoimisto Eeva Lehtonen Oy

Pohjoiskauppatori 1 B
28100 Pori

puh. 02-631 0800
fax. 02-633 6115

Asianajotoimisto Terhi & Pekka **ERIKSSON**

ESPOO toimisto
Pohjantie 3 (7 krs.)
02100 Espoo
Puh.(09) 859 6403
Fax.(09) 859 6407

VANTAA toimisto
Kielotie 7 B (3 krs.)
01300 Vantaa
Puh.(09) 871 3020
Fax.(09) 859 6407

**Painopistealueina perhe- ja
perintöoikeudelliset sekä
rikosoikeudelliset asiat**

www.asianajotoimistoeriksson.fi

Nuori kaltoinkohtelun uhrina

Apu on aina saatavilla

Maailmassa tapahtuu paljon ikäviä asioita, joista yksi suurimmista ongelmista on lapsen ja nuoren kaltoinkohtelu.

Toisin kuin yleisesti ajatellaan kaltoinkohtelu sisältää paljon muutakin kuin vain lapsen seksuaalista lähentelyä. Lapsen kaltoinkohtelu määritellään Maailman terveysjärjestön WHO:n mukaan seuraavasti: Lapsen kaltoinkohtelu käsittää kaikki sellaiset fyysisen ja psyykkisen pahoinpitelyn muodot, seksuaalisen hyväksikäytön, laiminlyönnin taikka kaupallisen tai muun riiston, jossa on kyse vastuusta, luottamuksesta tai vallasta ja josta seuraa todellista tai mahdollista vaaraa lapsen terveydelle, kehitykselle tai ihmisarvolle. Lapseksi määritellään Suomen ratioiden Lapsen oikeuksien sopimuksen mukaan jokainen alle 18-vuotias, jos kansallinen laki ei muuta määrää.

Seksuaalinen häirintä

Väestöliiton Seksuaaliterveysklinikan erityistason seksuaaliterapeutti (NACS) **Maaret Kallio** kertoo, että nykyisin yksi tavallinen lähestymispaikka seksuaalisesti hyväksikäyttävälle on internet. Netissä nuorta lähestyvä henkilö etenee samalla tavalla hiljalleen ja tutustuen kuin tosielämässäkin. Tämän vuoksi netin

käytöstä ja siellä olosta kannattaa keskustella perheen lasten ja nuorten kanssa tarpeeksi ja hyvissä ajoin.

– Lasten ja nuorten internetin käyttöä on valvottava ja tuettava, kuten vanhemmat toimivat muidenkin harrastusten kohdalla. Vaikka internetissä tapahtuvia lähestymisiä on hankala välttää, kotona saatu itsearvostuskasvatus ja varhaisten vaaratilanteiden tunnistamisen taidot voivat olla ratkaisevia tekijöitä esimerkiksi näiden lähestymisyrityksien kohdalla, Kallio kuvailee.

Lapsen hyväksikäytöllä tarkoitetaan lapsen kohtelemista hänen ihmisarvonsa vastaisesti ja hyväksikäyttäen hänen kehittymättömyytensä, suojattomuutensa ja riippuvaisuutensa tuomaa mahdollisuutta. Lapsen hyväksikäyttö on osa lapsen kaltoinkohtelua.

Seksuaalinen kaltoinkohtelu

Kallio kertoo, että internetin välityksellä lapsi ja nuori voi kokea monimuotoista seksuaalista hyväksikäyttöä, kuten altistumista aikuis- tai lapsipornografialle, nettiseksiä aikuisen tai nuoren kanssa ja houkuttelua seksuaaliseen kontaktiin tai valokuvaamista. Seksuaalinen kaltoinkohtelu voi olla koskettelua, sanoja, katseita tai eleitä, jotka ovat ei-toivottuja ja epämiellyttäviä. Seksuaalinen häirintä voi ilmetä seksuaalisina kommentteina tai siihen voi liittyä seksuaalisten valokuvien, piirustusten tai viestien näyttämistä tai lähettämistä. Se voi olla myös seksuaalisten huhujen levittämistä sekä nimittelyä.

Seksuaalinen kaltoinkohtelu on vahingollista lapselle ja nuorelle. Etenkin käsittelemättömänä ja vuosia jatkuneena vakavat kokemukset vaikuttavat esimerkiksi nuoren oman seksuaali-identiteetin rakentumiseen, ihmissuhteiden solmimiseen, keskittymiskykyyn, oman vanhemmuuden luomiseen ja tunteiden käsittelemiseen. Kaltoinkohtelun seuraukset

► *Myönteistä palautetta saava nuori kokee itsensä tärkeäksi ja suojelemisen arvoiseksi*

► Uhri ottaa usein vastuun kantaakseen

voivat näkyä myös lapsen tai nuoren itsetuhoisena käytöksenä. Oireet ovat hyvin monimuotoisia ja voivat esiintyä välittömästi tai vuosia tapahtuman jälkeen.

Seksuaalisen häirinnän ja lähestymisen toteuttaja voi olla kuka tahansa, mutta yleisesti ottaen hän on aina jollakin tavalla lapselle tai nuorelle tuttu ja usein myös luotettavan tuntuinen henkilö.

Toteuttaja voi esimerkiksi olla lapselle tuntematon aikuinen, tuntematon lapsi, vanhempi, isä tai äitipuoli, aikuinen sukulainen, omanikäinen sukulainen sekä opettaja tai joku muu auktoriteettiasemassa toimiva aikuinen.

Turvallinen kotiympäristö

Kallio muistuttaa, että vaikka lapsen seksuaalisen kaltoinkohtelun uhriksi voi joutua kuka tahansa, siihen liittyy myös riskitekijöitä ja suojaavia tekijöitä.

Lapsen turvattu kasvuympäristö ja suojeltu arki opettaa lapsen tuntemaan omat rajansa ja oikeutensa vastavuoroisessa suhteessa vanhempiinsa ja muihin aikuisiin. Samalla kun nuori saa myönteistä palautetta itsestään ja olemisestaan, hän kokee itsensä myös hyväksytyksi, tärkeäksi ja suojelemisen arvoiseksi. Tuntiessaan omat oikeutensa ja voimavaransa, hän oppii selviämään myös erilaisista ristiriitailanteista niin lasten kuin aikuistenkin kanssa.

Puhuttaessa kaltoinkohtelusta täytyy muistaa, että lapsen ja nuoren jo kotona näkemä tai kuulema vanhempien väli-
nen väkivalta on kaltoinkohtelua. Vaikka moniakaan uhriksi joutumisen tilanteita ei voi välttää, niin esimerkiksi päihdeperheessä eläminen, rajaton ja lasta kunnioittamaton ilmapiiri ja itse nuoruus ikävaiheena ovat esimerkkejä riskitekijöistä erilaisten tilanteiden sattuessa kohdalle.

– Näissä vakavissakin kaltoinkohtelutilanteissa täytyy kuitenkin muistaa, että apua on aina saatavilla niin itse uhrille kuin hänen läheisilleen, Kallio painottaa kannustavin mielin.

Vaikenemisen salat

Maaret Kallio työskentelee Väestöliitos-
sa NUSKA-kohtaamisprojektissa kouluttajana ja terapeuttina. Hänen asiakkaansa ovat pääosin 13–18-vuotiaita seksuaalista kaltoinkohtelua kokeneita nuoria. NUSKA-kohtaamisprojektin asi-

akkaat tulevat vastaanotolle esimerkiksi poliisin, lastensuojelun tai vanhempien yhteydenoton kautta ja osa on ottanut ensin yhteyttä Väestöliiton nimettömään keskustelupalveluun.

Uskomuksista poiketen alle murrosikäisistä hyväksikäytön uhreista noin puolet on poikia. Pojat myös vaikenevat seksuaalisen kaltoinkohtelun kokemuksistaan tyttöjä useammin. Yleisimmät syyt nuoren vaikenemiselle ovat häpeä, pelko ja leimautuminen siitä, ettei hänen kertomaansa oteta todesta.

– Kaltoinkohtelun yhteydessä tekijä saa uhrissa aikaan myös sen, että uhri ottaa vastuun kantaakseen itse tapahtumasta. Koska tekijä on usein läheinen henkilö muillekin kun itse uhrille, nuori vaikenee asiasta suojellakseen joko läheisiään tai itse hyväksikäyttäjää. Joskus taas aikaa on kulunut uhrin mielestä niin paljon, ettei hän koe voivansa enää nostaa sitä esille, Kallio kuvailee.

Apua koulusta

Vaikka uhri ei itse tapahtumaa enää muistelisi, niin traumat aiheuttavat monenlaisia psyykkisiä ja somaattisia oireita. Nämä ikävät tapahtumat voivat häiritä nuoren opiskelua ja rajoittaa hänen elämäänsä huomaamatta monellakin osa-alueella. Lisäksi nuorella voi ilmetä esimerkiksi keskittymisvaikeuksia, so-

maattisia oireita, masennusta ja syömis-
häiriöitä.

Nykyisin koulujen kattavat terveydenhuoltopalvelut seuraavat ja edesauttavat oppilaan hyvinvointia kokonaisuutena. Oppilaalla on mahdollisuus ottaa yhteyttä koulukuraattoriin tai koulupsykologiin, kun hänen mieltään painaa jokin asia. Jos terveydenhoitaja tai joku muu koulun henkilökunnasta huomaa, että nuori oireilee jatkuvasti tai huomattavasti, hän ottaa asian esille toisen ammattilaisen kanssa ja ohjaa kyseisen nuoren avun piiriin mahdollisimman pian.

Kouluissa on moniammatillinen työryhmä, jonka yhtenä tehtävänä on taata oppilailla mahdollisimman hyvä ja turvallinen elämä niin koulussa kuin koulun ulkopuolella. Vaikka toiminto on koulussa, moniammatillisuus ulottuu samalla tavalla myös kouluajan ulkopuolella kohteihin saakka. Jos oppilaalla huomataan erityistä oirehtimista, koulujen moniammatillinen yhteistyö terveydenhuolto- ja sosiaalipalvelujen kanssa käynnistyy tarvittaessa hyvinkin nopeasti.

NUSKA- kohtaamisprojekti

Väestöliiton NUSKA-kohtaamisprojektissa työskentelevä seksuaaliterapeutti Kallio kertoo, että heidän tarkoituksenaan on tuoda apua sekä lisätä ammatillista osaamista uhrien hoidossa. Projektin ensisijaisena tavoitteena on ollut kehittä-

Lapsen/nuoren seksuaalista kaltoinkohtelua voi tapahtua missä ja milloin tahansa. Seksuaalinen häirintä voi olla niin fyysisistä kuin psyykkistä. Kuva: Minna Korva-Perämäki

Nuorta pitää kuunnella rauhassa ja painostamatta

tää kohtaamis- ja verkostoitumismalli julkisen sektorin ammattilaisille, jotka työskentelevät nuorten parissa terveys-, sosiaali- ja kasvatusalalla, sekä nuorisotyössä ja seurakunnissa. NUSKA-kohtaamisprojektia tukee RAY.

Kallio korostaa sitä, että kaltoinkohdeltua kokenut nuori tulee ottaa vastaan luottamuksella ja tunteella, että hänen asiansa otetaan todesta.

– Nuoren ei missään nimessä ole helpoa puhua näistä asioista. Jos vastaanottava henkilö ei tiedä, miten auttaa nuorta, niin ainakin hänen tulee ainakin saattaen ohjata nuoren varmasti oikean henkilön luokse. Kun nuori viimein avautuu, hän usein kantaa voimakkaita syyllisyyden ja häpeän tunteita. Tämän vuoksi on tärkeää, ettei nuorta pakoteta kertomaan mitään tai ohjata toistuvasti ihmiseltä toiselle. Jokaisen, joka tapaa tällaisen nuoren, on otettava koppi hänestä ja hoidettava asiaa luottamuksella ja ammattitaidolla, Kallio painottaa.

Miten toimia?

Maaret Kallio kehottaa nuoren vastaanottanutta henkilöä kirjaamaan tarkasti ylös suoraan lainaten nuoren kertoman

asian ja hänen esittämänsä kysymykset. Kirjaaminen on olennaista mahdollisen tulevan rikostutinnan kannalta ja uhrin turva.

Tämän jälkeen hänen tulee konsultoida muita viranomaisia, kuten lastensuojelua ja poliisia. Tässä yhteydessä voi konsultoida nimettömänä myös esimerkiksi Tyttöjen Taloa, Mannerheimin Lastensuojeluliiton, Rikosuhripäivystyksen tai Delfins ry:n henkilökuntaa. Myös NUSKA-kohtaamisprojektin työntekijöihin voi ottaa yhteyttä.

– Herkässä tilassa oleva nuori tulee tarvittaessa ohjata saattajan kanssa avun piiriin. Tilanteesta riippuen myös muut apua tarvitsevat lähiomaiset ja kaverit tulee ohjata kriisituen piiriin. Koska tilanne saattaa olla myös nuoren kohdanneelle uusi tai rankka asia, myös hänen tulee ottaa tarvittaessa yhteyttä työnohjauskelliseen apuun tai työterveyshuoltoon, Kallio lisää.

NUSKA-kohtaamismalli

Nuoren ja tapahtuneen kohtaaminen ei ole kaikille aikuisillekaan itsestäänselvyys. NUSKA-kohtaamisprojektissa on luotu kohtaamismalli, jota kaikkien nuorten kanssa toimivien henkilöiden on helppo noudattaa.

– Aivan alussa kannattaa keskustella nuoren kanssa hänen ikätasonsa mukaisesti ja niin, että nuori kokee keskustelijan aidosti välittäväksi henkilöksi. Tämän jälkeen nuorta täytyy kuunnella rauhallisessa ja turvallisessa ympäristössä ja antaa hänen puhua omalla tahdillaan, liiallisilla kysymyksillä painostamatta, Kallio kuvailee arkaa tilannetta.

Kallio korostaa sitä, että nuorta täytyy kuuntelemisen ohella myös uskoa, mutta hänelle ei saa tehdä johdattelevia kysymyksiä. Kuuntelevan aikuisen tulee muistaa, että nuoren täytyy voida luottaa siihen, että aikuinen kestää kaiken sen, minkä hän kertoo.

Vaikka tilanne saattaa olla hämmäntävä, niin kuuntelevan aikuisen täytyy muistaa, että hän auttaa jo olemalla juuri silloin luotettavana läsnä.

– Jos nuoren vastaanottava henkilö ei tiedä, miten asian kanssa toimia, hänen on hyvä sanoa nuorelle, että vaikka hän ei tiedä, miten asian kanssa toimia, niin hän ottaa asiasta heti selvää. Nuorta täytyy ehdottomasti muistaa myös kiittää hänen rohkeudestaan puhua asiasta, Kallio lisää. ■

Väestöliiton Seksuaaliterveysklinikan erityistason seksuaaliterapeutti (NACS) Maaret Kallio painottaa, että kaltoinkohdeltun syy ei ole koskaan uhrissa, vaan syyllinen tekoon on aina tekijä itse. Kuva: Lasse Lecklin

Lähteet

www.vaestoliitto.fi
www.turvakoti.net

ASIANAJAJIA

ASIANAJAJA on asianajajaluetteloon hyväksytty lakimies, jolla on säädetty kokemus ja taito. Asianajajan toimintaa valvovat asianajajaliitto ja oikeuskansleri. Asianajajat antavat myös julkista oikeusapua kaikissa oikeudenkäyntiasioissa.

Rauman Oikeisaputoimisto

Kalliokatu 2, 5.kerros, 26100 Rauma
puh. 010 3660 500
Uudenkaupungin Sivutoimisto
puh. 010 3660 480

Asianajotoimisto Hannu Vehanen

Käsityöläiskatu 1
20100 Turku
puh. 02-232 2272

Asianajotoimisto Marjo Suoraniemi Ky

Kauppurienväylä 11 B 7, 90100 Oulu
puh. 08-514 7550, 040-703 2206
fax. 08-333 425
marjo.suoraniemi@suoraniemi.fi

Asianajotoimisto Manilex Ky

Puijonkatu 29 A, 4.krs 70100 Kuopio
puh. 044-747 1420
puh. 017-263 3222, fax. 017-263 2521

Asianajotoimisto Vekko Pyyny Ky

Rovakatu 12, 96100 Rovaniemi
puh. 016-344 681

Asianajotoimisto Heini Kotamäki

Siltakuja 2, 02770 Espoo
Vernissakatu 6, 01300 Vantaa
puh. 09-838 7220, 040-5020 332
toimisto@kotamaki.fi www.kotamaki.fi

Asianajotoimisto Jaakko Viinikkala Ky

Valtakatu 3 B 1, 26100 Rauma p.02-838 0400
Antinkatu 13 B 55, 28100 Pori p.02-632 4422
asianajotoimisto@aavk.fi www.aavk.fi
Hoidamme luotettavasti, osaavasti ja tehokkaasti
yksityishenkilöiden ja yritysten lakiasiat

Asianajotoimisto Kirsi Ukkonen

Kiviportintie 6, 00950 Helsinki
puh. 040-5520 818, fax. 09-3250 818
kirsi@ukkonen.com
www.ukkonen.com

Asianajotoimisto

Kortelainen & Laurikainen Oy

Vanha Porvoontie 229, Vantaa
puh. 09-876 3880, fax. 09-876 3883
www.aaoy.fi toimisto@aaoy.fi

Asianajotoimisto Pekka Kivi Oy

Louhentie 16, 02130 Espoo
puh. 09-455 2411

Asianajotoimisto Haara & Salo Oy

Linnakoskenkatu 1 A 1, 00250 Helsinki
puh. 09-446 366
toimisto@haara-salo.fi

Asianajotoimisto Potinkara Markku

Kuusankoskenkatu 6, 45700 Kuusankoski
PL 4, 45701 Kuusankoski
puh. 05-374 6664, 0400-550 002, fax. 05-374 4133
asianajotoimisto@potinkara.inet.fi

Asianajotoimisto Raimo E.J. Kantola Ky

Kyminlinnantie 6 (eagle-talo),
48600 Kotka

puh. 05-227 9370
fax. 05-227 9373

raimo.kantola@kympp.net

www.raimoejkantola.fi

Toimisto myös Pietarissa

Asianajotoimisto Hakanen Oy

Humalistonkatu 2, 20100 Turku
puh. 02-232 5003

Kaikki laki asianne, myös rikos asiat

Asianajotoimisto Ari Keski-Orvola Oy

Kauppakatu 39 a 3.krs, 70100 Kuopio
puh. 017-261 4444
www.keski-orvola.fi

Asianajotoimisto Harsi & Tarvainen Ky

Hatanpään valtatie 6 A 6, 33100 Tampere
puh. 03-348 7400

ASIANAJOTOIMISTO § LAKIPALVELU §

PETRI SALLINEN OY

Malminkatu 7, 80100 Joensuu
puh. 010 548 8100
fax. 013-228 722

asianajotoimisto@petrisallinen.com
www.kolumbus.fi/petrisallinen
www.petrisallinen.websites.fi

Asianajajat:

Petri Sallinen 050-557 1944
Heikki Nykänen 050-412 5252

Hoidamme mm.rikosasioita ja
perhejuridiikkaan liittyviä asioita

Lasten ja nuorten ääni kuuluviin

Päijät-Hämeessä huomattiin, että turvallisuussuunnittelussa lapsia ja nuoria kannattaa kuulla monin eri menetelmin heidän omilla areenoillaan.

Päijät-Hämeessä paneuduttiin siihen, miten lapset ja nuoret voidaan ottaa mukaan paikalliseen turvallisuustyöhön. Päiväkotilapset piirsivät ja isommat lapset valokuvasivat mukavia ja turvallisia asioita. Nuoret kirjoittivat ajatuksiaan turvallisuudesta ja osallistuivat kyselyihin.

YK:n lasten oikeuksien sopimuksessa on määrätty, että lapsia on kuultava heitä koskeissa asioissa. Käytännössä tämä toteutuu vain harvoin. Turvallisuussuunnittelussa ja turvallisuustyössä lasten ja nuorten ääni ei tule kuulluksi, jos asiaan ei kiinnitetä erityistä huomiota. Pahim-

massa tapauksessa nuoret koetaan pelkästään turvallisuusuhkana.

Turvallisuuteen liittyvät suunnitelmat ja päätökset tehdään usein aikuisten tarpeista lähtien. Aikuisten voi olla vaikea nähdä asiat ja paikat, jotka synnyttävät lapsissa tai nuorissa turvattomuuden tunnetta. Aikuiset saattavat myös vähellä lasten pelkoja.

Laaja valmisteluryhmä

Päijät-Hämeessä on haettu keinoja parantaa maatilaturvallisuutta, ikääntyneiden kotiturvallisuutta, suurten tilaisuuksien turvallisuutta sekä Lahden yleisten paikkojen turvallisuutta. Maakunnallisen turvallisuussuunnitelman valmistelussa on ollut mukana 15 työryhmää, joissa yhteensä noin sata henkeä on osallistunut työskentelyyn osana omaa tai järjestönsä työtä tai vapaa-ajallaan.

Lasten ja nuorten kuuleminen tuli osaksi maakunnallista turvallisuussuunnittelua alueen toimijoiden omasta aloitteesta. Pilottihankkeen tulokset on julkaistu raporttina, joka esittelee keinoja lasten ja nuorten näkemysten saamiseksi osak-

si paikallista turvallisuustyötä. Tuloksia hyödynnettiin turvallisuussuunnitelmasa, joka valmistui huhtikuussa 2010.

Maakunnan turvallisuussuunnittelua on koordinoanut ylikonstaapeli **Timo Komonen**, joka jatkaa suunnitelman jalkauttamista kahden seuraavan vuoden ajan Päijät-Hämeen liiton ja Väli-Suomen alueen päihde- ja mielenterveystyön kehittämishankkeen ”Välittäjä 2009” tuella.

Turvallisuus on arkisia asioita

Useimmat nuorten esiin nostamista turvallisuusongelmista olivat sellaisia, että niihin on mahdollista vaikuttaa paikallisesti. Timo Komonen sanoo, että lapset ja nuoret olivat osanneet suodattaa Joke-lan ja Kauhajoen kouluampumiset mielestään yksittäisinä tapahtumina eivätkä ne olleet heidän peloissaan pinnalla.

Arkiset, lähellä olevat asiat näkyivät vastauksissa.

– Koti, läheiset ja yhteenkuuluvuus tulivat esiin kaikenikäisten vastauksissa turvallisuutta luovina asioina. Lapselle mukava olo ei ole mitään erikoista, vaan

*Aikuisten voi olla vaikea nähdä asiat ja paikat, jotka synnyttävät lapsissa tai nuorissa turvattomuuden tunnetta.
Kuva Kenneth Lehtinen*

sitä tavallista, että ”saa olla kotona ja leikkiä, ja isä ja äiti ovat kotona”.

Viisivuotiaasta verhojen heiluminen voi olla pelottavaa, kuutosluokkalainen pelkää koulumatkallaan juoppoja.

Komosta huolestuttaa eniten juuri alko-holin aiheuttama turvattomuus.

– Pahasti mättää, jos lapsen täytyy pelätä koulumatkallaan ”neulasbaareja”. Tiedämme, että alkoholinkäytön haitat näkyvät meille aikuisille, mutta unohdamme helposti, että ne näkyvät valitettavan monen lapsen ja nuorten elämässä.

Kuulemista lasten ehdoilla

Päijät-Hämeen pilotin tekijät toteavat raportissaan, että lasten ja nuorten kuulemisen tulee tapahtua heidän ehdoillaan ja heidän omilla areenoillaan. Useiden eri keinojen käyttäminen osoittautui hyväksi tavaksi tavoittaa eri-ikäiset lapset ja nuoret. Kuuleminen ei useinkaan vaadi erityisiä resursseja vaan se voidaan tehdä osana sitä työtä, jota jo ollaan muutenkin tekemässä.

Sen sijaan olisi tärkeää luoda menettelytapoja, joilla eri tahoilta esille tulevaa tietoa uusista tai vahvistuvista ilmiöistä voitaisiin koota yhteen ja saattaa turvallisuusyhteistyön käyttöön.

Lapsille ja nuorille pitäisi myös antaa palautetta siitä, millaisia vaikutuksia heidän kuulemisellaan oli. Kun lapset ja nuoret saavat tietoa siitä, miten he ovat vaikuttaneet asioihin, myönteinen suhtautuminen oman yhteisön asioihin vaikuttamiseen kasvaa.

Päijät-Hämeessä aiotaan viedä esille tulleita asioita eteenpäin yhdessä nuorten kanssa, kun turvallisuussuunnitelmaa toteutetaan.

– Koulutuskeskus Salpauksessa aiom-

me elää syksyllä aloittavien opiskelijoiden rinnalla pari vuotta ja käydä yhdessä läpi koulumaailmaan ja lähiympäristöön liittyviä asioita. Hollolassa autamme yläasteen oppilaskunnassa olevia nuoria viemään itse asioita eteenpäin eri vaihtamiskanavia käyttäen, vaikka kunnallisvaltuuston tai jonkin muun sopivan väylän kautta, Timo Komonen sanoo.

Kannattavaa työtä

Arvioidaan, että noin 5–8 % kaikista lapsista voi huonosti. Näiden lasten ja nuorten ongelmat ovat entistä vaikeampia ja niitä on enemmän. Ongelmat kasaantuvat pienelle joukolle perheitä. Taustalla voi olla ylisukupolvi syrjäytymistä ja moniongelmaisuutta.

Pilottihankkeen raportissa todetaan, että turvallisuustyö, jonka tavoitteena on parantaa lasten ja nuorten turvallisuutta, on kaikin tavoin kannattavaa työtä. Lasten tapaturmista, mielenterveysongelmista ja syrjäytymisestä tulee yhteiskunnalle huomattavia kustannuksia sen lisäksi, että niillä on merkittävä vaikutus lasten ja heidän perheidensä hyvinvointiin ja pidemmällä aikavälillä koko yhteiskunnan hyvinvointiin ja tulevaisuuteen.

Sisäasiainministeriön tavoitteena on lasten ja nuorten parempi huomiointi turvallisuussuunnittelussa. Ministeriö kehottaakin toteuttamaan Päijät-Hämeessä kokeiltuja malleja muuallakin Suomessa. ■

Lähde

Lapset ja nuoret mukaan turvallisuussuunnitteluun. Kokemuksia ja malleja Päijät-Hämeestä. Sisäasiainministeriön julkaisut 7/2010.

Päiväkotilapset piirsivät, isommat kuvasivat

Pienimmät lapset jäävät usein kuulematta. Päijät-Hämeen pilotissa kolmen päiväkodin 5-vuotiaat lapset tekivät **piirustustehtävän**, jossa he piirsivät turvalliseksi ja mukavaksi kokemansa tilanteen sekä tilanteen, johon liittyy pelkoa. Kuviin liitettiin lapsen omasanainen selostus kuvien sisällöstä.

Lapsia ja nuoria kuultiin **kyselyillä**, joita tehtiin yläasteen oppilaskunnan jäsenille ja nuorisotiloissa käyville nuorille kolmessa kunnassa. Kyselyillä kerättiin tietoa myös Salpaus Rockiin osallistuneilta toisen asteen opiskelijoilta ja Lasten oikeuksien päivän yleisötahtuman osallistujilta. Kärköläläiset nuoret purkivat ajatuksiaan netin ja kotikuntansa turvallisuudesta **ainekirjoituksen** avulla.

Kuvaa pelko pois **-valokuvausprojekti** toteutettiin kolmen erityisluokan kanssa. Projektia veti Päijät-Hämeen poliisilaitoksen lähipoliisikoordinaattori yhdessä nuoremman konsaapelin kanssa. Kuvien ajatuksena oli näyttää, millaisia asioita lapset pitivät pelottavina tai turvattomina. Valokuvaus toimi myös terapeuttisena työvälineenä.

Tietoa pinnan alla olevista ilmiöistä

Lahdessa toimii Päijät-Hämeen Mielenterveysseuran nuorten **ennaltaehkäisevän kriisityön projekti Pulinapaja**. Kohderyhmänä on neljän koulun 7.–9. luokkien oppilaat ja heidän lähi- ja kouluyhteisönsä. Pulinapajan kautta voidaan saada säännöllisesti tietoa kouluissa ilmenevistä turvallisuuteen vaikuttavista ilmiöistä. Tämä tieto edistää tulevan kehityksen ennakkointia, sillä monet niin sanotut hiljaiset signaalit tulevat ensimmäisenä esiin koulutyössä.

Tekstarihelppi on toiminut Lahdessa useita vuosia osana kirkon opiskelijatyötä. Nuorella on mahdollisuus laittaa tekstiviesti häntä vaivavasta asiasta, ja vastaus tulee vuorokauden kuluessa. Vastaavanlaista toimintaa on myös muilla paikkakunnilla. Päijät-Hämeen turvallisuussuunnittelun yhteydessä on mietitty menettelyä, jonka avulla voitaisiin saada säännöllisesti yhteenvedo ilmiöistä, joita kysymykset koskevat. ■

Valopilkku – vertaistukea koulukiusattujen ja -kiusaavien lasten vanhemmille

Lahdessa on käynnistetty projekti, joka tarjoaa vertaistukea, keskusteluapua ja tietoa vanhemmille, joiden lapset ovat joutuneet koulussa kiusatuksi tai kiusaavat muita.

Kolmivuotisen hankkeen tarkoituksena on luoda kiusattujen lasten vanhemmille tukiverkosto ja äänikanava. Suomessa ei ole aiemmin ollut kiusattujen lasten vanhemmille suunnattua vertaistukiryhmätoimintaa. Hanke täydentää ja tukee muun muassa koulu- maailman puolella jo käynnissä olevia hankkeita.

Valopilkku pyrkii tarjoamaan luotettavaa apua perheille kiusaamisasioissa. Keskustelulle ja kokemusten jakamiselle on suuri tarve. Vanhemmille annettava tuki lisää välillisesti myös lapsen turvallisuuden tunnetta. Se voi ennaltaehkäistä perheen tilanteen kriisiytymistä ja mahdollisia myöhempiä sosiaalisia ongelmia.

RAY:n rahoittamaa projektia koordinoi Harjulan Setlementti ry. Yhteistyöverkostossa ovat MLL, Lahden Seurakuntayhtymä, Lahden kaupunki, Päijät-Hämeen Liikunta ja Urheilu sekä Suomen Setlementtiliitto.

Lisätietoa: Tina Holmberg-Kalenius, p. 044 7725 015 ja Saija Salmi, p. 050 590 1134, valopilkku(at)harjulansetlementti.fi, www.harjulansetlementti.fi

Internet versio

Internet versio

Järjestöillä on paljon annettavaa turvallisuussuunnitteluun

Uudet suositukset auttavat viranomaisia ja järjestöjä paikallisessa turvallisuusyhteistyössä.

Sisäasiainministeriö asetti viime syksynä työryhmän tekemään suosituksia käytännön toimista, joilla järjestöt saataisiin tiiviimmin mukaan turvallisuustyöhön.

Taustalla on valtioneuvoston toukokuussa 2008 antama periaatepäätös sisäisen turvallisuuden toisesta ohjelmasta, jossa asetettiin tavoitteeksi järjestöjen saaminen mahdollisimman kattavasti mukaan paikalliseen turvallisuussuunnitteluun.

Huhtikuun lopussa 2010 ilmestynyt sisäasiainministeriön julkaisu ”Järjestöt mukaan turvallisuussuunnitteluun” (myöhemmin: ”järjestösuositus”) kokoaa yksiin kansiin sisäasiainministeriön työryhmän työn tulokset. Työkirja on tarkoitettu sekä viranomaisille että järjestöille. Kantavana ajatuksena on, että yhteistyö on välttämätöntä. Järjestöjen tietämys ja näkemykset eivät nykyisellään tule riittäväksi huomioiduiksi turvallisuussuunnittelussa. Työryhmä on laatinut suosituk-

set yhteisen turvallisuuden edistämisen hengessä eikä työkirjassa aseteta yhteistyölle velvoitteita.

Työryhmän puheenjohtajana toimi sisäasiainministeriöstä sisäisen turvallisuuden sihteeristön päällikkö **Tarja Mankkinen** ja sihteerinä ylitarkastaja **Pasi Vainio**. Työryhmään osallistuivat Rikosuhripäivystys, Suomen Punainen Risti, Suomen Kuntaliitto, Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö SPEK, Naisten Valmiusliitto ja Liikenneturva. Työtä ohjasi sisäisen turvallisuuden ohjelman järjestöyhteistyön seurantaryhmä, jossa oli erittäin laaja edustus suomalaisesta järjestökentästä.

Mitä paikallinen turvallisuustyö on?

Paikallisen turvallisuustyön tavoitteena on vähentää rikollisuuden, häiriöiden ja onnettomuuksien määrää ja niistä aiheutuvia vahinkoja sekä ylläpitää turvallisuutta ja turvallisuuden tunnetta. Turvallisuustyön kohteena ovat kaikki alueen asukkaat, yhteisöt ja yritykset.

Yksi tärkeä keino tavoitteen saavuttamiseksi on turvallisuussuunnittelu, jota tehdään eri viranomaisten, toimijoiden ja järjestöjen välisenä laajana yhteistyönä. Laajan yhteistyön kautta saadaan parempi kokonaiskuva alueen turvallisuudesta

ja siihen vaikuttavista tekijöistä. Lähtökohtana ovat aina paikalliset tarpeet. Suunnittelusta vastaavan johdon tulee huolehtia siitä, järjestöjen edustajat ovat mukana työssä alusta lähtien.

Turvallisuussuunnittelussa tavoitteena on konkreettinen työ, joka tuottaa tuloksia. Suunnittelun tulee tukea käytännön toimenpiteitä niin, että ennaltaehkäisevä turvallisuustyö on suunnitelmallista, kaikkien tiedossa ja sen tulokset ovat seurattavissa. Suunnitelma ei ole mikään itseisarvo eikä toiminnan tavoite.

Turvallisuussuunnittelu on jatkuva yhteistyöprosessi, jossa yhteisesti sovitut toimenpiteet kirjataan turvallisuussuunnitelmaan. Jotta turvallisuussuunnittelu onnistuisi, tulee kaikilla osapuolilla olla yhteinen näkemys työn tavoitteista ja sen eri vaiheista.

Järjestöt mukana omista lähtökohdistaan

Kansalaistoiminnan merkitys kasvaa mitä lähemmäksi turvallisuussuunnittelu tulee omaa asuinyhteisöä ja -aluetta. Kyllän turvallisuussuunnitelmassa heijastuvat asukkaiden omat näkemykset ja aktiivisuus. Maakunnallisissa ja seudullisissa turvallisuussuunnitelmissa viranomaisten rooli ja tehtävät korostuvat. Kunnan tarpeiden huomioon ottaminen turvalli-

suussuunnittelussa on aina tärkeää, sillä kunta tekee päätöksiä, suunnitelmia ja resurssien kohdentamispäätöksiä, joilla on merkittävä vaikutus kuntalaisten turvallisuuteen. Kylän, kunnan ja maakunnan turvallisuussuunnitelmat on tärkeää linkittää toisiinsa ja varmistaa, että ne tukevat toisiaan.

Järjestösuositus käsittelee yhteistyötä, jota näiden eri tasoisten turvallisuussuunnitelmien laatijat voivat tehdä järjestöjen kanssa sekä hyötyjä, joita yhteistyöllä voidaan saavuttaa.

Oleellista on, että järjestöt määrittävät oman asemansa turvallisuustyössä omista lähtökohdistaan ja tavoitteistaan. Niin viranomaisilla kuin kolmannella sektorilla on omat, itsenäiset tehtäväalueensa, jotka muodostavat niiden perustehtävän.

Viranomaisten haasteena on ottaa järjestöt laajasti mukaan turvallisuussuunnitelmien tekemiseen. Tähän mennessä järjestöt ovat osallistuneet vaihtelevasti. Kannustaviakin esimerkkejä löytyy. Muun muassa Päijät-Hämeen maakunnallisen turvallisuussuunnitelman valmistelussa järjestöt ovat olleet alusta lähtien mukana. Niiden asiantuntemusta hyödynnettiin esimerkiksi lasten, nuorten ja ikäryhmien kuulemiseksi suunnittelussa.

Hiljaiset signaalit esiin

Järjestösuosituksen kirjoittajat pitävät viranomaisten ja järjestöjen välistä yhteistyötä merkittävänä mahdollisuutena ja voimavarana, joka on usein jäänyt liian vähälle huomiolle turvallisuuden edistämiseksi. Useilla järjestöillä on tietoa ja taitoa, joka täydentää viranomaisten osaamista. Järjestöt toteuttavat tehtäviä, jotka täydentävät joko viranomaispalvelujen rinnalla tai itsenäisesti viranomaisten tuottamia palveluja. Ilman tietoa

Järjestöjen turvallisuustyö

Järjestöjen turvallisuustyö on oman alueen asukkaiden arjen hyvinvoinnin, selviytymisen ja turvallisuuden tukemista yhteistyössä eri viranomaisten ja muiden järjestöjen kanssa.

Järjestöjen turvallisuustyöhön kuuluvat myös toimenpiteet, joiden avulla yksilöt ja yhteisöt varautuvat suunnitellusti toimintaan onnettomuuksien ehkäisemiseksi, niiden vaikutusten lieventämiseksi ja seurauksista selviämiseksi.

Järjestöjen valmius täydentää viranomaisvalmiutta.

Paikallinen turvallisuussuunnittelu

Tavoitteena on vähentää rikosten, häiriöiden ja onnettomuuksien määrää ja niistä aiheutuvia vahinkoja sekä ylläpitää turvallisuutta ja turvallisuuden tunnetta.

Toteutetaan yhteistyössä, jonka tuloksena syntyy turvallisuussuunnitelma.

Turvallisuussuunnitelma on kuvaus konkreettisista tavoitteista ja toimenpiteistä, joilla parannetaan alueella asuvien ihmisten ja alueen turvallisuutta.

järjestöjen työstä ja sen tuloksista kokonaiskuva paikallisesta turvallisuudesta ja turvallisuuspalveluista jää vajaaksi, ja myös osa resursseista jää käyttämättä. Järjestöt ovat kanava paikallisiin asukaskaisiin, sillä ne toimivat lähellä ihmisten arkea. Niillä on usein sellaista tietoa, joka tulee viranomaisten tietoon vasta myöhemmin. Tämä tieto on erityisen tärkeää ennaltaehkäisevässä työssä ja hiljaisten signaalien havaitsemisessa. Järjestöjen kautta tarjoutuu myös väylä nuorten osallistumiselle. Nuoret voivat tuoda esiin sellaisia turvallisuuteen liittyviä näkökulmia, jotka usein jäävät taka-alalle.

Kumppanuutta ja jatkuvaa vuoropuhelua

Viranomaisten ja järjestöjen yhteistyön tulisi perustua verkostoitumiseen ja kumppanuuteen. Keskinäisen luottamuksen syntymiseksi tarvitaan jatkuvaa ja tiivistä vuoropuhelua, jolle paikallinen turvallisuussuunnittelutyö antaa hyvän mahdollisuuden.

Järjestösuosituksessa järjestöjä kehoitetaan osallistumaan paikalliseen turvallisuussuunnitteluun aina, kun se sopii niiden tavoitteisiin ja kun järjestöllä on jotakin annettavaa yhteistyöhön.

Viranomaisten näkökulmasta järjestöjen mukaan ottaminen lisää jo sellaisenaan turvallisuussuunnittelun tunnettuutta. Samalla se lisää kansalaisten tietoisuutta mahdollisuudesta osallistua paikalliseen turvallisuustyöhön.

Järjestöjen osallistuminen turvallisuussuunnitteluun ja sen toteuttamiseen edellyttää, että viranomaisilla on halua yhteistyöhön järjestöjen kanssa ja että he pitävät sitä hyödyllisenä. Järjestöjen näkökulmasta osallistuminen perustuu vapaaehtoisuuteen. Järjestöillä tulee olla

oma halu ja motivaatio osallistumiseen. Järjestöillä tulee olla riittävästi resursseja ja osaamista sitoutua yhteistyöhön viranomaisten kanssa. Osallistumisen intensiteetti voi vaihdella järjestön voimavarojen, tehtävän ja tavoitteenasettelun mukaan. Järjestöt voivat sopia myös keskinäisestä yhteistyöstä turvallisuussuunnittelussa. Järjestöjen omien suunnitelmien ja päätettyjen toimenpiteiden yhteensovittaminen turvallisuutta edistävien toimien kanssa on tärkeää.

Monipuolinen järjestökenttä

Järjestösuosituksessa järjestöillä tarkoitetaan kolmatta sektoria, rekisteröityjä kansalaisjärjestöjä ja yhdistyksiä. Elinkeinoelämää edustavien järjestöjen kanssa tehtävää turvallisuusyhteistyötä ei kyseisessä julkaisussa käsitellä.

Suomalainen järjestökenttä on monipuolinen ja järjestöillä on erilaisia tehtäviä. Kaikilla ei ole laajoja yhteiskunnallisia tehtäviä. Järjestöillä on oikeus halutessaan pitäytyä suppealla toimialueella ja toteuttaa vain oman jäsenistönsä asettamia tehtäviä. Turvallisuussuunnittelun kannalta osa järjestöistä on erityisen tärkeitä, kun taas joillakin ei ole varsinaiseen turvallisuustyöhön paljon annettavaa.

Jotta kolmas sektori olisi turvallisuustyössä vahvana toimijana mukana, tarvitaan sellaisia järjestöjä ja järjestöjen yhteenliittymiä, jotka pystyvät tasavertaiseen keskusteluun viranomaisten ja paikallisyhteisöjen muiden merkittävien toimijoiden kanssa.

Turvallisuustyö osaksi arkea

Turvallisuusyhteistyöllä on esteensäkin. Viranomaisilla ei aina ole riittävästi tietoa järjestöjen toiminnasta ja asiantuntemuksesta, järjestöpuolella tiedon puute taas estää osallistumisen paikalliseen turvallisuustyöhön.

Turvallisuudessa yksilön oma vastuu korostuu. Jokainen meistä vaikuttaa toiminnallaan ja valinnoillaan omaan ja lähiympäristönsä turvallisuuteen. Valintojen pohjaksi täytyy olla tarjolla riittävästi tietoa riskeistä ja niiden poistamisesta. Tämän tiedon levittämisessä viranomais- ja järjestötoiminnalla on merkittävä tehtävä. ■

Lähde:

Järjestöt mukaan turvallisuussuunnitteluun. Työkirja. Suositusten laatiminen järjestöjen osallistumisesta paikalliseen turvallisuussuunnitteluun. Sisäasianministeriön julkaisu 4/2010.

Ikääntyneelle rikoksen uhriksi joutuminen voi olla erityisen haavoittavaa

Ikääntyviin kohdistuvaan väkivaltaa ja muita rikoksia halutaan vähentää.

Ikäkkäiden tarpeet tulisi huomioida palvelujärjestelmässä nykyistä paremmin myös turvallisuuden näkökulmasta.

Sisäasiainministeriössä on käynnistetty toimenpideohjelman valmistelu ikääntyneiden arkiturvallisuuden parantamiseksi.

Tähän liittyen oikeusministeriön yhteydessä toimiva rikosentorjuntaneuvosto asetti viime vuonna ”Senioriväestön turvallisuus ja uhriutumisen ehkäisy” –työryhmän. Se kerää tietoa ikääntyneiden riskeistä joutua rikoksen uhreiksi, kartoittaa mitä toimia ja hankkeita aiheesta on jo käynnissä sekä selvittää tapoja, joilla ikääntyneiden rikosriskejä voitaisiin vähentää.

Työryhmässä on mukana eri aloilta seniorityön asiantuntijoita ja tilaisuuksissa on kuultu ikääntyneitä ja heitä edustavien järjestöjen näkemyksiä. Työryhmän puheenjohtaja on projektipäällikkö **Sirkka Perttu Palmeniasta** ja sihteerinä toimii erikoissuunnittelija **Mervi Sarimo** rikosentorjuntaneuvoston sihteeristöstä. Työryhmän määräaika jatkuu elokuun 2010 loppuun.

Kaltointo kohtelu voi jäädä pimentoon

Ikääntyneille rikoksen uhriksi joutuminen voi olla erityisen haavoittavaa muun muassa heikon terveydentilan, sosiaalisen eristäytymisen ja tiedon puutteen vuoksi.

Ikääntyneiden huono kohtelu jää usein pimentoon. Jopa 70 prosentissa ikääntyneiden kaltointo kohtelutapauksista tekijä on uhrin oma puoliso tai lapsi. Pitkäkestoisesta lähisuhteesta väkivalta on erityisen vaikea irtautua.

Kaltointo kohtelu on laaja käsite, jolla tarkoitetaan fyysistä ja psyykkistä väkivaltaa, seksuaalista ja taloudellista hyväksikäyttöä, hoidon ja avun laiminlyöntiä sekä oikeuksien rajoittamista, loukkaamista tai ihmisarvoa muutoin alentavaa kohtelua.

Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaiset ovat avainasemassa tunnistamaan vanhusten kokemaa kaltointo kohtelua. Lastensuojelu on määritellyt laissa. Pitäisikö myös ikäihmisten suojelu olla lakisääteistä? Olisi pohdittava, voitaisiinko lainsäädäntöä muuttaa tältä osin ja tehdä ikääntyviin kohdistuvista rikoksista tai kaltointo kohtelusta ilmoittaminen pakolliseksi.

Kyse on paljolti myös vanhusta auttavien etii-kasta ja asenteista. Yksilön itsemääräämisoikeuden taakse ei tulisi mennä tilanteissa, joissa ulkopuolinen puuttuminen on selvästi

tarpeen. Vaarana on syyllistyminen välinpitämättömyyteen tai jopa suoranaiseen laiminlyöntiin. Ikääntyneen kokonaistilanne saattaa jäädä hahmottomatta palveluiden pirstaloitumisen ja henkilöstön vaihtuvuuden vuoksi. Jatkuvuus vanhustyössä on tärkeää: ikääntynyt ei välttämättä uskalla kertoa mieltään painavista asioista, mikäli hänelle ei ole ehtinyt syntyä luottamuksellista suhdetta häntä hoitavien ja auttavien kanssa.

Tiedonvaihdon esteiden poisto

Rikosentorjuntaneuvoston työryhmän tähänastisen kartoituksen perusteella puutteita on niin osaamisessa, toimintamalleissa kuin menettelytavoissakin.

Terveydenhuollon ammattihenkilöstön valvonnassa ja luotto- ja rikostietojen tarkistamisen mahdollisuuksissa on puutteita. Myös järjestöillä tulisi olla mahdollisuus selvittää nykyistä tarkemmin vanhustyötä tekevien vapaaehtoisten taustat.

Tiedonvaihtoon liittyvät salassapitokäytännöt voivat nousta esteeksi, kun ikääntyneen tilannetta halutaan tarkastella kokonaisuutena, usein viranomaisien ja järjestöjen yhteistyönä. Ohjeistuksen pitäisi olla selkeää niin, ettei yksittäisen työntekijän tarvitse pohtia turvallisuuden ja salassapitovelvollisuuden välistä rajaa. Yhtenä ratkaisuna tiedonkulun varmistamiselle ja yli hallintorajojen ulottuvalle yhteistyölle on ehdotettu kotiasiamiesjärjestelmää, jossa sopivan koulutuksen saanut henkilö toimisi yhdyshenkilönä eri sektoreiden välillä. Ikääntyneelle järjestelmä näyttäytyisi yhden luokun -periaatteena hänen asioidensa hoidossa. Keskushallinnonkin tasolla tarvittaisiin vastaavanlaista virkaa eri ministeriöiden välisen tiedon välittämisen varmistamiseksi ja työnjaon kehittämiseksi. Ikääntyneiden turvallisuutta parantavan toimintaohjelman työskentelyssä on todettu, että ikäkkäiden edunvalvonta kokonaisuutena on hajanaista ja siihen tulisi kiinnittää huomiota tulevaisuudessa.

Vanhus kohtaa vieraita kotonaan

Palveluntuottajien valvontaan on tarvetta kiinnittää nykyistä enemmän huomiota. Lisääntynyt kotihoito ja ostopalvelujen käyttö on joissakin tapauksissa saattanut lisätä vanhusten uhriksi joutumisen riskitilanteita. Vanhukset kohtaavat entistä enemmän vieraita ihmisiä yksin kotonaan, ja moni kokee tilanteessa turvattomuutta.

Ikäkkäät ja heidän läheisensä tarvitsevat

lisää turvallisuustietoutta rikosten ehkäisemiseksi. Eristäytyneisyys lisää ikäkkäiden rikosriskiä. Oikeanlaiset turvalaitteet ja muu teknologia voivat lisätä turvallisuutta, ja myös turvallisuuden tunnetta. Turvallisuustiedon ja -ratkaisujen tarjonnalla ei kuitenkaan saisi kasvattaa pelon tunnetta.

Kohdennetut palvelut tärkeitä

Ikääntyneiden määrän kasvaessa tulee entistä enemmän kiinnittää huomiota heille kohdennettuihin palveluihin. Esimerkiksi ikääntyneille suunnatulle turvakotitoiminnalle on tarvetta, samoin kuin kohdennetuille oikeudellisille neuvontapalveluille.

Myös lähipoliisitoimintaa tulisi kehittää ja räätälöidä palveluja vanhuksille niin, että heidän olisi mahdollista jättää rikosilmoitus kotonaan.

Toimintamallien kehittäminen

Lähestymiskieltoa ei aina käytetä silloinkaan, kun se olisi perusteltua. Sosiaalitoimen edustaja ja poliisi voivat hakea lähestymiskieltoa iäkkään henkilön puolesta ja myös ilmoittaa kiellon rikkomisesta. Tästä mahdollisuudesta tarvittaisiin lisää tietoa ammattihenkilökunnalle. Ammattihenkilöstön osaamisen taso nousee esiin erityisryhmien parissa työskennellessä. Toimintamallit on usein suunniteltu väestön enemmistölle, eivätkä ne ota huomioon ikäkkäiden tai maahanmuuttajien erityistarpeita. Oma tulevaisuuden haasteensa on maahanmuuttajavanhusten määrän kasvu maassamme – niin kuin maahanmuuttajataustaisen hoitohenkilöstönkin lisääntyminen. Rikokset muuttuvat ja viimeaikoina on näkynyt jopa merkkejä siitä, että vanhuksiin erikoistunutta rikollisuutta olisi rantautunut maahan. Poliisilta edellytetäänkin herkkyyttä reagoida uusiin ilmiöihin, kuten kiertäviin asuntomurtoihin tai vanhuksiin kohdistuviin ryöstöihin.

Lähde

Sisäasiainministeriön verkkosivut www.in-termin.fi > Valmisteilla > Sisäisen turvallisuuden ohjelma > Ikääntyneiden turvallisuusohjelman (muistiot ja yhteenvedot) *Ikääntyvien turvallisuusohjelman lähtökohtana on parantaa ikääntyneiden arjen turvallisuutta. Valmistelun aikana on tarkasteltu ikääntyneitä tapaturmien ja onnettomuuksien uhreina, asumisen turvallisuutta, väkivaltaa ja muita rikosriskejä sekä liikkumisen turvallisuutta.*

ASIANAJAJIA

ASIANAJAJA on asianajajaluetteloon hyväksytty lakimies, jolla on säädetty kokemus ja taito. Asianajajan toimintaa valvovat asianajajaliitto ja oikeuskansleri. Asianajat antavat myös julkista oikeusapua kaikissa oikeudenkäyntiasioissa.

Savonlinnan Oikeusaputoimisto

Olavinkatu 27 F, 57130 Savonlinna
puh. 010 366 0390, fax. 010 366 0399

Asianajotoimisto Aasa-Law Oy

Vuorikatu 6 A 12, 00100 helsinki
puh. 09-612 9240
www.aasa-law.fi

Asianajotoimisto

Esa Mäntynen

Vapaudentie 28-30, 60100 Seinäjoki
puh. 06-429 0500
www.esamantynen.fi

Asianajotoimisto Lukkarila Oy

Hallituskatu 26, 96100 Rovaniemi
puh. 0400-395 966

Asianajotoimisto Kangas & Leskinen Ky

Mechelininkatu 15 B 40, 00100 Helsinki
puh. 09-434 2450, fax. 09-434 24511
www.kangas-leskinen.fi

Turun Oikeusaputoimisto

Aurinkatu 12 A, Turku
puh. 010 366 0420

Asianajotoimisto Ristikangas & Kinnunen Oy

Vaasanpuistikko 18 4.krs, 65100 Vaasa
Koulukatu 12, 60100 Seinäjoki
Vaasa: 06-312 0250, fax. 06-312 0255 www.ristikangas.fi

Asianajotoimisto vt Eija Metsälä-Halonen

Liesikuja 4 a, 01600 Vantaa
puh. 09-477 8760, fax. 09-477 87460
www.metsala-halonen.com

Takalan Asianajotoimisto

Jukka Leppänen Oy

Seinäjoki puh. 06-414 7303
www.aatsto-takala.fi

Asianajotoimisto Lasse Salmi Ky

Lappeentie 12, 55100 Imatra
puh. 05-436 4877

Asianajotoimisto Rauno Fält Oy

Kuningattarencatu 17 A 2
07900 Loviisa
puh. 019-531 309

Asianajotoimisto Christian Holmsten

Vaasanpuistikko 22, 65100 Vaasa
Vaasa : 06-312 6511, Kristiinankaupunki: 06-2211 465
www.ch-holmsten.com

Lapuan Oikeusaputoimisto

Virastokatu 1, 62100 Lapua
puh. 010 3661 200

Asianajotoimisto R.A. Ignatius Oy

Fredriksberginkatu 2, Pasilankatu 8, Helsinki
puh. 09-278 7011, fax. 09-278 7171
etunimi.sukunimi@kolumbus.fi

Asianajotoimisto Pertti Suonio

Puijonkatu 29 A 4.krs, 70100 Kuopio
puh. 017-266 2763, fax. 017-266 2766
www.suonio.fi

Asianajotoimisto Kilpi, Luukkonen & Toikka

Näsinlennankatu 27 B 11, 33200 Tampere
puh. 03-313 1400, fax. 03-313 81450
asianajotoimisto@aatsto-klf.fi

Asianajotoimisto HAAVIKKO & SALO Oy

Rovakatu 36-38
96200 Rovaniemi

puh. 016-725 5000
fax. 016-725 5010
toimisto@rovalex.fi

www.rovalex.fi

Yhteistyön näkökulma innostaa

Turvallisuustyössä eri osapuolet tulee saada löytämään toisensa, korostaa Martti Herman Pisto, Finnsecurityn hallituksen puheenjohtaja ja Outokumpun turvallisuus- ja riskienhallintajohtaja.

Turvallisuustyössä raja-aitojen kaatamista tarvitaan yhä. Yritysturvallisuuden kehittämisessä puolestaan tarvitaan entistä kokonaisvaltaisempaa riskienhallintaa ja jatkuvuutta.

Yhteistyön näkökulma on tärkeä sisäisen turvallisuuden kehittämisessä. Eri osapuolet tulee saada löytämään toisensa, korostaa **Martti Herman Pisto**, turvallisuusalan yritysten yhteistoimintajärjestö Finnsecurity ry:n hallituksen puheenjohtaja ja Outokumpu Oyj:n turvallisuus- ja riskienhallintajohtaja.

Pisto on mukana sisäisen turvallisuuden ohjelma II:n työssä, johon yrittää omien sanojensa mukaan vaikuttaa ”sisältä ja ulkoa”. – Olemme iloinneet siitä, että Finnsecurity on kutsuttu mukaan työhön ja puheenjohtajana yritän tietenkin olla mukana mahdollisimman monessa, työnantajani tarpeita unohtamatta.

Viranomaisten tehtäviä siirtyä yksityisille

Rajapinta viranomaisten ja yksityisten yritysten välillä eri tehtävien hoidossa on alue, joka kiinnostaa turvallisuusalan yrityksiä tällä hetkellä paljon.

– Viranomaiset on kuristettu kustannuspaineissa aika ahtaalle ja näin ollen niiden tehtäviä on pakko vyöryttää yksityiselle alalle. Toisaalta viranomaisten toimintaan vaikuttaa protektionismi, halutaan pitää mandaattia ja saada rahaa siihen ministeriötasolta. On tehtäväalueita, joita viranomaiset eivät edes haluaisi hoitaa ja joista esimerkiksi poliisi katsoo, etteivät ne vastaa koulutusta. Tällaisia ovat erilaiset kuljetuspalvelut ja harvaan asuttujen alueiden turvallisuus-

palvelut. Niistä löytyisi paljon yksityistettävää.

– Syrjäytyminen on todettu yhdeksi suurimmista turvallisuusongelmista ja sieltä löytyy osa-alueita, joita voitaisiin siirtää turvallisuus- ja sosiaalialalle, Pisto sanoo.

Yksityistämisen yhteydessä nostetaan helposti keskustelua turvabisneksistä.

– Tämä on mitalin toinen puoli, jos bisneksen teko korostuu palvelun ja palvelun tehostamisen sijaan. Kysymys on siitä, miten turvallisuutta tehdään. Tehdäänkö sitä pelottelun kautta vai turvallisuuden parantamisen ja ongelmien poistamisen kautta? Olisi tärkeää päästä tällaisesta vastakkainasettelusta, ettei viranomaisilta yksityisille siirtyviä tehtäviä nähtäisi heti bisneksenä, jossa yritetään vain pelkojen kautta kaupata palveluja ja tuotteita.

Pk-yritykset mukaan yhteistyöhön

Martti Herman Pisto sanoo, että sisäisen turvallisuuden ohjelma II:ssa turvallisuusalan järjestöt ja niiden kautta alan yritykset ovat olleet erinomaisesti mukana ja ne ovat saaneet äänensä hyvin kuuluviin.

– Paikallinen ja alueellinen turvallisuustyö kyllä edellyttää saumatonta yhteistyötä pelastustoimen, poliisin, järjestöjen ja yritysten välillä ja ihan uusia rakenteitakin. Järjestöt ovat mielellään mukana tässä kehityksessä, jotta eri osapuolet saataisiin löytämään toisensa.

Pisto mainitsee, että yritysten keskinäi-

siä uusia rakenteita on syntynytkin muun muassa Salon ja Rauman seuduilla ja Jyväskylässä.

Turvallisuustyöhön on tärkeää saada mukaan niin turva-alan yritykset kuin tavalliset yritykset. Haasteena on saada pienet ja keskisuuret yritykset ymmärtämään turvallisuustyön merkitys. Pisto toivoo, että esimerkiksi Suomen Yrittäjät sisällyttäisi turvallisuuden omiin ohjelmiinsa yhtenä tärkeänä osa-alueena. On pk-yrityksiä, joilla on paljon omaisuutta ja henkilöstöä, joten asia varmasti kiinnostaa. Jokainen baari ja kampaamo ei voi kovin paljon sitoa resurssejaan, mutta jos tietämys turvallisuusasioista leviää, se on sitten jo käytettävissä.

Työkaluja yritysturvallisuuden kehittämiseen

Uusi Kansallinen turvallisuusauditointikriteeristö, KATAKRI, sisältää vaatimuserittelyt siitä, mitä tehdä, jotta yritys olisi turvallinen.

– Pienetkin yritykset voivat ottaa sieltä helposti lähtötason suositukset käyttöön ja lähteä kehittämään toimintaansa. Ei pidä tyrmistyä ylimmän tason vaatimuksista, Martti Pisto sanoo.

– Tämä kriteeristö tuli sisäisen turvallisuuden ohjelma II:n mukana laajan yhteistyön kautta. Se on erittäin hyvä työkalu kehittämään yritysten turvallisuustietoutta ja -tasoa. Sen avulla voi tarkastaa, millä tasolla yritys on turvallisuusasioissa.

Kriteeristö löytyy esimerkiksi puolustusministeriön, sisäasiainministeriön ja Elinkeinoelämän keskusliiton sivuilta.

Yrityksissä yhä sinisilmäisyyttä

Pisto ei halua synkistellä suomalaisten yritysten turvallisuuskulttuurin tilannetta, mutta myöntää, että meillä on yrityksissä sinisilmäisyyttä ja jopa naiiviutta.

– Pääsääntöisesti meillä huolehditaan omaisuudesta, ihmisistä ja tiedosta niin kuin hyvä isäntä pitää taloudestaan huolta. Mutta olemme aika hyviä uskomme itsellemme, että asiat on hoidettu, kun niistä on puhuttu tai ne ovat paperilla. Emme ole kovin hyviä viemään asioita läpi turvallisuuden eri osa-alueilla. **Matti Waitinen**, Helsingin pelastuslaitoksen Pelastuskoulun rehtori, on kuvannut tätä niin, että olemme sellaista ”learning by shocki” -kansaa, kovakalloisia oppimaan. Sehän huomattiin jo sotien aikana. **Stalinkin** sanoi, että nuo ansaitsevat itsenäisyytensä, kun ovat niin kovakalloisia, sanailee Pisto.

– Sinisilmäisyyteen ja suhteelliseen turvallisuuteen liittyen meillä on kehittynyt ”ei se mulle satu” -mentaliteetti.

Suurimpana haasteena Piston mielestä onkin saada todellinen ennaltaehkäisevä riskienhallinta ja turvallisuustoiminta lyömään itsensä läpi suomalaisissa yrityksissä.

Turvallisuuskäsitys suppea

– Turvallisuuskäsitys on monessa yrityksessä aika kapoinen. Monessa tuottavassa yrityksessä turvallisuus nähdään usein vain työturvallisuusongelmana, johon keskitytään ja satsataan.

Yrityksessä saatetaan toteuttaa joitakin yksityiskohtia käytännön tasolla erittäin hyvin, mutta turvallisuuden hoidosta puuttuu kokonaisvaltaisuus ja jatkuvuus. Pisto toivoo, että laajempi riskienhallinta-ajattelu menisi läpi vähitellen läpi suomalaisyrityksissä.

– Moni meistä ajattelee elävänsä koko firman olemassaoloajan. Näin muodostuu perimätietoa, erityisesti pk-yrityksissä. Turvallisuusasioiden dokumentointi on huonoa.

– Lisäksi turvallisuusviranomaisten ajatellaan valitettavan usein toimivan eri puolella aitaa eivätkä ne ole luonnollisia yhteistyökumppaneita, vaan korkeintaan hädän hetkellä apuun kutsuttavia.

Uusia näköaloja

Tietoturvallisuudessa on menty paljon eteenpäin. Pisto kiittelee sitä, että sisäisen turvallisuuden ohjelman myötä Viestintävirasto on saanut uutta viranomaisvastuuta, joka antaa paljon mahdollisuuksia yhteistyöhön tämän alueen kehittämisessä.

– Tekesin ja VTT:n erittäin voimakas esiintulo turvallisuusalan kehittäjiksi Suomessa on tuonut sisäisen turvallisuuden ohjelman tutkimukselliseen ja innovatiiviseen osa-alueeseen aivan uusia mausteita. On käynnistetty turvallisuusalan tutkimuksia ja hankkeita, joilla on edistetty käytännön turvallisuutta ja myös kansainvälistä yhteistyötä.

Pisto valmisti turvallisuusalan järjestöklusterista tutkimuksen viime vuoden lopulla. Hän sanoo johtopäätöksensä, että turvallisuusalan järjestöjen yritysten tulisi edelleen kehittää yhteistyötään.

– Meidän pitää täällä Suomessa löytää toisemme eikä kilpailla itseämme verille. Turvallisuusalan yritysten kesken tarvitaan selkeämmät pelisäännöt, selkeämpi lainsäädäntö, selkeämmät vaatimustasot ja sopimusmenettelyt, jotta kilpailua voidaan jatkaa reilun pelin pohjalta. Verinen kilpailu koskettaa eniten kaikkein pienimpiä, niitä ihmisiä, jotka vartioivat ja turvatarkastavat.

Martti Herman Pisto

- Outokumpu Oyj:n turvallisuus- ja riskienhallintajohtaja

- Finnsecurity ry:n hallituksen puheenjohtaja, mukana useissa turvallisuusalan järjestöissä

- Mukana sisäisen turvallisuuden ohjelma II:n ohjausryhmässä ja työryhmätyöskentelyssä

- Toiminut puolustushallinnossa useissa turvallisuuteen liittyvissä tehtävissä

- Kirjoittaa aktiivisesti Turvallisuuslehteen

- Luennoi useilla eri foorumeilla, tekee jatkotutkimusta turvallisuusalasta Tampereen yliopistolle

- VTT:n, Tekesin, TKK:n ja Laurean neuvottelukuntien ja ohjausryhmien jäsen.

Tulevaisuus on verkkokutojen

– Verkottuminen on päivän sana: tulevaisuus on turvallisuusalallakin verkkokutojen. Alan yrityksille tulisi luoda selaiset toimintaperusteet, että taso säilyy. Turvallisuustason kustannuksella ei pidä lyödä vyön alle esimerkiksi hälytyspalveluissa tai teknologian heikkenemisenä. Vaatimustaso pitää säilyttää korkealla, jottei markkinoille pääsisi epäterveitä yrittäjiä.

Kyseessä on väistämättä kasvuala, sanoo Pisto. Viime vuosina turvallisuusalan liiketoiminta on kasvanut Suomessa noin seitsemän prosentin vauhtia.

– Valitettavasti maailma ei ole mennyt tässä suhteessa parempaan suuntaan. Eläisimme idyllissä, jos ei tarvittaisi yhtään turvallisuusalan yritystä, poliisia eikä palomiestä. Elämme kuitenkin inhimillisten ihmisten maailmassa. Ihmispoloinen ei tajua, että voisi lopettaa tappelun, riitelyn, toisten pahoinpitelyn ja kaiken huolimattomuuden ja varomattomuuden, pohtii Martti Herman Pisto.

Koko ajan vahvistuneet yhteistyön ja riskienhallinnan näkökulmat pitävät turvallisuuden kehittäjän työn mielenkiintoisena. ■

MARAK-riskinarviointi- menetelmä kokeiluun Suomessa

MARAK-menetelmällä voidaan ehkäistä parisuhdeväkivallan uusiutumista.

Maailmalla on kehitetty erilaisia parisuhdeväkivallan riskin arviointimenetelmiä, joiden avulla ennustetaan väkivallan uusiutumisen riskiä ja ryhdytään tarvittaviin toimenpiteisiin uhan alla olevan auttamiseksi. Nyt menetelmää kokeillaan Suomessa.

Oulu, Päijät-Häme ja Helsingin Itäkeskus ovat lähdössä mukaan kokeiluun, joka aloitetaan syksyllä 2010. Kokeilusta käytetään nimeä MARAK ja sitä ohjaavat sosiaali- ja terveysministeriö, sisäasiainministeriön poliisiosasto, Terveystieteiden tutkimuskeskus ja rikosentorjuntaneuvosto. Mukana suunnittelussa ovat myös turvakodit ja Rikosuhripäivystys.

Lupaavia tuloksia uusiutuvan väkivallan vähentämisestä ulkomailta

Pilotoinnissa sovelletaan Englannissa Cardiffissa kehitettyä MARAC-menetelmää (Multi-Agency Risk Assessment Conference). Cardiffissa on vähennetty toistuvaa väkivaltaa tekemällä systemaattisia riskiarviointoja moniammatillisissa riskinarviointikokouksissa. Kokouksissa sovitaan toimenpiteistä paikallisten eri ammattikuntien edustavien toimijoiden kesken.

Hanke näyttää onnistuneen vähentämään poliisin tietoon tulevia toistuvia parisuhdeväkivaltatapauksia noin kahdella kolmasosalla. Noin 60 prosenttia MARAC:ssa mukana olleista uhreista kertoi, ettei ollut kokenut väkivaltaa puolen vuoden sisällä sen jälkeen, kun väkivaltaan oli puututtu. Poliisi on jo pitkään tehnyt tilastointia uhreista, jotka ovat joutuneet kotonaan väkivallan uhriksi saman vuoden sisällä. Tällä tavoin mitattu-

na kotiväkivaltatapauksissa oli toistuvan väkivallan uhreja ennen hanketta runsas 30 prosenttia. Hankkeen myötä osuus on pudonnut viiteen prosenttiin.

Yhtenä hankkeen positiivisena tuloksena on myös se, että uhrien luottamus oikeuslaitokseen on parantunut. Kun aikaisemmin yli puolet kieltäytyi tekemästä rikosilmoitusta poliisille, hankkeen myötä ilmoituksen tekivät lähes kaikki mukana olleet kotona väkivallan uhriksi joutuneet. Menetelmä on ollut Cardiffissa käytössä jo vuodesta 2003 lähtien ja sen ympärille on kehitetty laaja koulutusjärjestelmä, jonka turvin mallia on levitetty ympäri Englantia.

Moniammatillinen työryhmä sopii toimenpiteet yhdessä

Riskin arviointi tapahtuu säännöllisesti kokoontuvissa moniammatillisissa työryhmissä, joissa ovat osallisia kaikki uhrin elämäntilanteen kannalta relevantit auttajatahot, kuten poliisi, turvakoti, lastensuojelu ja asuntotoimisto. Tapaukset ohjataan kokoukseen standardoidulla kyselylomakkeella tehdyn arvioinnin pohjalta. Ohjauksen voi tehdä jokainen moniammatilliseen työryhmään osallistuva viranomainen tai järjestön edustaja.

Lomakkeella on 24 kysymystä, joilla

► *Parisuhdetappoja voitaisiin ehkäistä varhaisella puuttumisella: tappoa on usein edeltänyt pitkään jatkunut väkivalta*

selvitetään muun muassa millaista väkivaltaa on ollut, ovatko pahoinpitelyt muutuneet vakavammaksi, tapahtuuko niitä useammin kuin ennen, kuinka vakavia pahoinpitelyt ovat ja liittyykö väkivaltaan kontrollointia ja eristämistä. Kysymyksiä on myös tekijän huumeiden, alkoholin ja lääkkeiden käytöstä, rikostaustasta sekä mahdollisista lähestymiskiellon tai lasten tapaamissopimuksen rikkomuksista. Lomakkeen avulla arvioidaan riskitaso, jonka perusteella asia viedään moniammatillisen työryhmän käsittelyyn. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota tekijän riskiin uusaa väkivallantekoa, vaikka painopisteenä on uhrin turvallisuus.

Kokouksissa keskustellaan uhrin tilanteesta, arvioidaan riskiä joutua väkivallan uhriksi tulevaisuudessa, laaditaan suunnitelma hänen tilanteensa parantamiseksi ja sovitaan toimenpiteet, joihin ryhdytään. Osanottajat eri tahoilta välittävät kokouksessa tietoa uhrin tilanteesta ja näin tiedonvälitys viranomaisten välillä paranee. Englannissa ja Walesissa käytössä olevassa MARAC-mallissa oleellinen rooli on koulutetuilla IDVA-henkilöillä (Independent Domestic Violence Advisors), jotka toimivat uhrin tukena koko prosessin ajan. Suomessa tätä tukihenkilön roolia on ajateltu kokeilupaikkakunnilla rikosuhripäivystyksen ja turvakotien edustajille.

Menetelmällä tarvetta Suomessa

Suomessa tarvitaan tehokkaita keinoja parisuhdeväkivallan uusiutumisen ehkäisemiseen. Henkirikollisuuden taso on Suomessa eurooppalaisittain korkea, eikä sitä ole onnistuttu laskemaan yrityksistä huolimatta. Toiseksi suurimman ryhmän kaikista henkirikoksiin kuolleista muodostavat parisuhdekumppanin surmaamat naiset (19 prosenttia, suurin ryhmä ovat tuttavien surmaamat miehet, 44 prosenttia). Naisiin kohdistuneita parisuhdetappoja voitaisiin ehkäistä varhaisella puuttumisella, sillä tappoa on usein edeltänyt pitkään jatkunut väkivalta.

ta. Systemaattinen väkivallan uusiutumisen riskin arviointi ja tähän perustuva asiaan puuttuminen kuitenkin puuttuvat Suomesta. ■

Lähteet

-Report of Review of Domestic Violence Multi-Agency Risk Assessment Confe-

rence (MARACs) in Birmingham
- Robinson, Amanda L. (2006). Reducing Repeat Victimisation Among High-Risk Victims of Domestic Violence. Violence Against Women, 2006:8:761-788.

- Pickles, Jan (2009). The MARAC Process. Helsinki November 2009. Semi-

naariesitelmä.

- www.caada.org.uk

Kirjoittaja toimii kehittämisspällikkönä lasten, nuorten ja perheiden -palveluyksikössä Terveysten ja hyvinvoinnin laitoksella.

Minna Piispa
Översättning: Merja Eloaho

MARAK-riskbedömningsmetoden testas i Finland

Med MARAK-metod kan man undvika att våldet i parförhållanden upprepas.

Man har utvecklat olika metoder att bedöma risken för våld inom parförhållanden med vilka man varslar om risken att återfalla i våldsbrott inom parförhållandet och skriker till nödvändiga åtgärder för att hjälpa de som är utsatta. Nu testas metoden i Finland.

Man startar experimentet under hösten 2010 i Uleåborg, Päijät-Tavastland och Östra centrum i Helsingfors. Experimentet kallas för MARAK och koordineras av social- och hälsovårdsministeriet, polissektionen vid inrikesministeriet, Institutet för hälsa och välfärd och rådet för brottsförebyggande. Skyddshemmen och Brottsofferjouren har också deltagit i planeringen.

Lovande resultat utomlands

I pilotprojektet tillämpar man MARAK-metod (Multi-Agency Risk Assessment Conference) som har utvecklats i Cardiff, England. Genom systematiska riskbedömningar i multiprofessionella riskbedömningsmöten har man kunnat minska antalet upprepade våldshändelser i Cardiff. Vid dessa möten kommer man överens om åtgärder tillsammans med lokala representanter från olika yrkesgrupper.

Det verkar som om metoden har lyckats minska antalet återfallsvåldsbrott inom parförhållanden som har informerats till polisen med två tredjedelar. Cirka 60 procent av offren i MARAK-projektet berättar att de inte har upplevt våld under det senaste halvåret efter det som det har ingripits i. Polisen har redan länge fört statistik över offren som har råkat ut för våldsbrott hemma under samma kalenderår. Innan projektet påbörjades upprepades över 30 procent av våldsbrotten utförda hemma enligt den här statistiken. Med hjälp av projektet

har andelen återfallsvåldsbrott reducerats till fem procent.

Ett av de positiva resultaten i projektet är även det att offren har fått större förtroende för rättsväsendet. Över hälften av offren till våldsbrotten utförda hemma hade tidigare vägrat att göra brottsanmälan till polisen, efter deltagandet av projektet gjorde nästan alla det. Metoden har tillämpats redan från och med året 2003 i Cardiff, och det har skapats omfattande utbildningssystem med vilket metoden har utspritts runt England.

Multiprofessionella arbetsgruppen kommer överens om åtgärder

Riskbedömningen sker i regelbundna möten av multiprofessionella arbetsgrupper. I dessa arbetsgrupper deltar alla de relevanta hjälporganisationer för offrets livssituation, bl.a. polis, skyddshem, barnskydd och fastighetskontoret. Fallen behandlas på basen av bedömningen av informationen i den standardiserade frågeblanketten. Vilken som helst av de myndigheter eller representanter för organisation som deltar i arbetsgruppen kan handleda offret.

Blanketten har 24 frågor, med vilka utreds bl.a. om vilken typ av våld, om misshandeln har blivit grövre, om det förekommer oftare än tidigare, hur allvarlig misshandeln är och om det förekommer kontrollering och avstängning i samband med våldshändelsen. Det förekommer även frågor om användningen av droger, alkohol och mediciner, brottsbakgrund samt möjliga besöksförbud eller brott mot avtalet att träffa barnen. Med hjälp av blanketten bedöms den risknivå enligt vilken fallet tas till behandling i den multiprofessionella arbetsgruppen. I bedömningen beaktas risken till upprepandet av våldsbrott, trots att tyngdpunkten är på offrets säkerhet.

Under möten diskuterar deltagarna om offrets situation, bedömer risken att återfalla som offer för våldsbrott i framtiden, skapar en plan för att förbättra offrets situation och kommer överens om kom-

mande åtgärder. Genom informationsväxlingen om offrets situation mellan deltagarna i mötet förbättras kommunikationen mellan myndigheter. I MARAC-mallen både i England och Wales har de utbildade IDVA-personer (Independent Domestic Violence Advisors) väsentlig roll, de stöder offren under hela processen. Man har planerat att stödpersonerna skulle representera Brottsofferjouren och skyddshemmen på de finländska experimentsorter.

Det finns behov för metoden i Finland

Det behövs effektiva metoder i Finland för att förebygga upprepningen av våldsbrott inom parförhållanden. Nivån för brott mot liv är hög i Finland med europeiska mått och man har inte lyckats sänka den trots försöken. Näst största gruppen av alla avlidna i brott mot liv består av kvinnor som deras partner har dödat (19 %, den största gruppen består av män dödade av bekanta, 44 %). Man kunde undvika dråp av kvinnor inom parförhållanden genom att ingripa i tidigt skede då det har ofta länge förekommit våld före dråpet. Den systematiska bedömningen av risken för återfallsvåldsbrott samt att ingripa i det fattas dock i Finland. ■

Källor

-Report of Review of Domestic Violence Multi-Agency Risk Assessment Conference (MARACs) in Birmingham

- Robinson, Amanda L. (2006). Reducing Repeat Victimisation Among High-Risk Victims of Domestic Violence. Violence Against Women, 2006:8:761-788.

- Pickles, Jan (2009). The MARAC Process. Helsinki November 2009. Seminarieföredrag.

- www.caada.org.uk

Artikelförfattaren är utvecklingschef för serviceenheten för barn, ungdomar och familjer vid Institutet för hälsa och välfärd

Teksti: Jaana Koivukangas

Onko turvallisuus jokamiehen oikeus ja itsestään selvää? Onko se hyvää onnea vai tietoista varautumista? Kolumnisti pohtii perheensä päivittäisiä valintoja.

Elä varoen – varo eläen

Vapaa liikkuminen luonnossa, oikeus poimia sielä marjoja, uida, onkia ja vaikka teltailla kuuluu jokamiehen oikeuksiin. Mitä muuta? Onko turvallisuuskin jokamiehen oikeus? Onko se itsestään selvää vai sattuman sanelemaa hyvää onnea vai tietoista varautumista ja ennakkointia? Kaikkeen ei voi varautua, mutta ehkä tavallisena perheenäitinä voin tehdä joitain pieniä tekoja ja va-

lintoja turvallisuuden hyväksi? Mikä on tarpeeksi ja mikä on liikaa? Missä menee raja järkevän varovaisuuden ja nolojen, jopa turvallisuusriskisikin luokiteltavien ylilyöntien välillä?

Perhe-elämän turvallisuus

Aikanaan meidän perheen pienet lapset evästettiin itsenäiseen kulkemiseen myös sellaisilla varoituksilla, jotka eivät liittyneet pelkästään liikenneturvallisuuteen. Oli keskusteltava myös ikävis-

tä aikuisista – senkin uhalla, että tulisi lietsottua turhaa pelkoa. Nuoruuteni legendaariset tarinat Linnanmäen huvipuiston ympäristössä liikuskelevista namusedistä elävät edelleen muistikuvissani, vaikka en koskaan siellä sellaisiin

► ”Matikkaa lapsille: $1+1=2$ ja mitä siitä tulee – 112!”

törmännytään. Heihin törmättiin oman asuinlähiön porraskäytävissä.

Meidän perheessä opeteltiin matemaatiikkaa jo varhain. Ensimmäinen laskutoimitus, jonka lapset oppivat oli $1+1=2$ ja mitä siitä tulee – 112! Perheen kanaemona puolisoakaan ei jätetty osatomaksi. Mitä viestii leppoisa taputus puolison takamukselle kauppareissulle lähtiessä? Hellyttävä? No, tavallaan – se on hellä muistutus siitä, että lompakon paikka ei ole takataskussa!

Tuli sekin päivä, kun ysluokkalainen lähti luokkaretkelle Keski-Eurooppaan. Siis Visa Electronin päivittäinen nostokatto pienemmäksi, paidan alle laitettavan passipussin hankinta, vakava keskustelutuokio epämääräisten ihmisten välttämistä jne. Mistähän muuten mahtaa tunnistaa epämääräisen ihmisen? Olin iloinen lapseni puolesta, mutta samalla huolestunut mielikuva innokkaasta punaposkisesta koululaislaumasta vieraassa maassa matkarahoineen sai melkein vatsalaukkuni kääntymään ympäri. Lapsiparat olivat kuin hyvin syötetyt pullasorsat lammella – autuaan huolettomia ja suloisen helppoja ryöstön kohteita jo heti lentokentällä!

Lasten kasvaessa huoletkin kasvavat. Esikoismurkun ensimmäinen retki iltarientoihin kavereiden kanssa tarkoitti aivan uutta ohjeistusta. Päihteet ei käy, ja jos ne keskustelustamme huolimatta käy, niin ainakin miedoilla mennään. Kaveria ei jätetä, eikä yksin jäädä mihinkään hortoilemaan. Vikkelät jalat ovat hyvä henkivakuutus. Tappeluista kolhuitta selviytyy vain **Jack Bauer** sankarikollegoineen.

Mitä tehdä heppahullujen teinityttöjen mielikuvituksen kanssa? Hevostallihan tunnetusti eivät mahdu kaupunkialueelle. Ne ovat siellä tiettömän tien takana, pimeiden metsien siimeksessä. Mistä ne tytöt siellä heppalassa illan pimetessä keskenään keskustelevat? Tietysti niistä pelottavista puliukoista, mielipuoლისista päällekkäistä ja päätömistä aaveratsastajista joita niissä lähimetsissä liikkuu heidän mielestään ihan vilisemällä. Jokainen on vuorenvarmasti nähnyt niitä. Lopputuloks on se, että polkupyörät jäävät tallin seinustalle pelokaiden tyttöjen körötellessä vanhempien kyydissä kotiin.

Nettiturvallisuus ja hämmentävät salasanat

Nettikauppa on kätevä apu kiireisen perheenäidin elämässä. Mutta mitä ja keneltä ostoksia voi tehdä ja millaisia tietoja uskaltaa antaa? Onko ostosten maksami-

nen netissä varmasti turvallista? Paljon varoitellaan, mutta mitä tarkkaan ottaen pitäisi osata varoa?

Entä lapset? Vanhempien tulisi valvoa lastensa virtuaalielämää. Miten se käytännössä tapahtuu? Lapset oppivat jo valitettavan varhain salaamaan koneelta käyntihistoriansa. Tapitanko selän takana vai ihanko yksissä tuumin siellä surfaillemme ja mesettelemme? Eipä taida olla äidillä pääsy siihen nuorisotaloon. Asiallinen keskustelu silloin tällöin riittää.

Nykytaisella on kymmeniä erilaisia salasanoja ja tunnuksia. Niitä tulee säilyttää turvallisessa paikassa. Missäs se sitten on? Täytyisihän ne kätevästi löytää, kun niitä tarvitsee. Käsi sydämelle: ovatko sinun salasanasi turvassa?

Vuosiloma ja työpaikan tietokoneen tunnukset ovat vaikea yhtälö. Turvallisuuksista tunnukset vaihdetaan tietyin väliajoin. Nirso kone ei pidä etunimeni mukaisesta salasanasta. Se taipuu mieluummin tunnukselle 3R60ös:eT75, joka väistämättä huuhtoutuu mielestä Välimeren aaltoihin lomamatkalla. Viisaasti ennakkoin tilanteen ja laitan ennen lomalle lähtöä salasanani hyvään piiloon, joka onnistuneen loman myötä unohtuu sekin. Lomaltapaluu alkaa jonottamalla it-osaston oven takana, josko joku ehtisi tulla hakeroimaan työvälineeni käyttökuntoon. En silti valita. Aika kuluu jonossa mukavasti lomakuulumisia vaihdellaessa työkavereiden kanssa – me olemme kaikki samassa jonossa.

Lompakossani on aina hieman käteistä rahaa ja pankkikortti. Käteisen kanssa olen tarkoituksella varovainen – pieni summa riittää – vaikka sitten joutuaisin nostamaan rahaa useammin. Etuna on se, että kortin tunnus painuu väkisinkin mieleeni tiheään käytettäessä. Pankki on ihmisystävällinen laitos. Siellä ymmärretään miten rakkaaksi oma tunnus voi tulla, eikä siitä tarvitse luopua kolmen kuukauden välein.

Mikä tahansa pankkiautomaatti ei kelpaa. Mitä hiljaisempi aika ja paikka on, sitä tarkemmin valitsen automaatin. Muistan aina vilkaista ympärilleni ennen kuin nostan rahaa. En levittele rahojani julkisesti ja pidän pankkikortin päivityksien nostovaran suhteellisen pienenä. Vaikka vieläkin kaivelee se kirpputorilla ohi mennyt antiikkikaappi riittävän käteisen puuttuessa.

Käsilaukku – voron yllyke?

Ilman käsilaukkuja ei naisihminen kerta kaikkiaan tule toimeen ja laukun sisästä naisen tuntee. Minun laukustani ei pillejä tai pippurisumuttimia löydy. En

Miksi kiusata kaltevan tien kulkijaa?

kuitenkaan löytäisi niitä kännykän, lompakon, huulipunien, banaaninkuorten, varasukkahousujen tai käyttämättömien ja käytettyjen nenäliinojen seasta. Avaimia säilytän muutamassa eri nipussa. Vaikka lahjavaraaliikkeitä tarjoilevat erilaisia koruisia ja söpöisiä osoiteläpysköjä avaimenperässä, en ole langennut kiusukseen. Niin helpoksi en voron elämää tee.

Laukku ja minä olemme yhtä. En jätä sitä koskaan autoon yllykkeeksi tai kenellekään säilytettäväksi. Kaukana historiassa ovat ne ajat, kun ravintolassakin saattoi lähteä tanssimaan ja jättää laukun tuolin selkänojalle. Nyt sitä ei voi jättää edes ystävälle. Vaikka me siskot pidämme huolen toisistamme ja toistemme omaisuudesta, huolenpito voi unohtua siinä hetkessä kun ryhdikäs tanssittaitoinen kaveri kumartaa keinuvalle valssille.

Niin kätevä kuin selkäreppu onkin, se ei ole matkalaisen laukku. Selkäpuolelta on niin helppoa tyhjentää repun sisältö huomaamatta. Ainakin rahat ja passi kulkevat kainalopussissa takin alla. Kun joudun ruuhkaan, tarkistan automaattisesti, että laukun vetoketju on suljettu. Joskus tilaisuus tekee varkaan. Miksi kiusata kaltevan tien kulkijaa?

Jaana Koivukangas on Rikosuhripäivystyksen Etelä-Suomen aluejohtaja, joka säilyttää avaimensa useammassa nipussa.

jani ilmoita perheemme Intian matkasta – vaikka mieli tekisikin vähän kehaista – sen kerran kun niin kauaksi raaskii lähteä. Vastavuoroisuus kuuluu asiaan ja niinpä loppuloma kuluukin naapurien nurmikoita leikatessa, posteja kerätessä ja roskapussien kuljetteluissa ympäri pitäjää.

Ekoilu on muodikkaan viisasta, mutta loman ajaksi joustan hieman. Syyllisyyden tunteellakin on määränsä. Siinä lentokoneella hiilijalanjälkeä taivaalle piirtäessämme yksi pieni valo asunnossamme ei saa minua syylistymään yhtään enempää. Ja koska syyllisyyden tunne on jo tapissaan, on sama valaistaanko piha ympäriinsä. Pisteeksi iin päälle liiketunnistin räväyttää vielä halogeenit täyteen loistoonsa yöllisen kulijan säikäyttämiseksi. Totuuden nimissä, ei meillä suurta huolta ole. Meidän kylän murtovarkaajat asioivat naapurissa. Meillä on hälytinalitteet ja naapurilla ei.

Olemme viitoittaneet kulun talollemme hälyttimistä kertovilla tarroilla – niitä on lähes joka ikkunassa ja ovelissa – huolimatta siitä, että tarrojen design vähän vaivaa esteettistä silmääni.

Vakuutukset on tietenkin oltava kunnossa. Arvokkain omaisuushan tulee olla valokuvattu. Mikä lasketaan arvokkaaksi omaisuudeksi? Kieltämättä tunnen itseni vähän hölmöksi kuvatessani ammatteisille suunnattua hävyttömän kallista kattilasarjaani. Mutta jos en kuvaa, saanko tilalle perusmattijamaijat jos voro on ymmärtänyt laadun päälle?

Koko omaisuutemme ja perheemme on vakuutettu viimeistä kenkäparia myöten. Vahinkojakin on sattunut. Joskus aikanaan meillä ei ollut ympärivuotista matkavakuutusta. Melko monta shop-pailureissua tuli kelluttua itänaapuriin ilman matkavakuutusta. Monikohan tosi-asiassa muistaa huolehtia vakuutuksista naapurimaissa käväistessään?

Kirjoittamani perusteella näyttäisi siltä, että turvallisuusjärjestelymehän ovat melko mittavia, vaikka tässä on vain murto-osa pienistä päivittäisistä valinnoistamme turvallisuuden hyväksi. Voimmeko näin siis elää? Ihan varmasti voimme. Tämä on täysipainoista mukavaa elämää tavallisen ihmisen arkisilla valinnoilla maustettuna.

Millaisia sinun valintasi ovat? ■

P.S.

Jonain päivänä tämä tarina voi saada jatko-osan, kuinka meidän perheessä pyritään välttämään tapaturmia ja onnettomuuksia. Meillä niitä harrastekypäriä ja -suojuksia riittää...

Ansaittu lomamatka

Matkustelu on mukavaa. Ennen matkaa on kuitenkin huolehdittava muustakin kuin pakkaamisesta. Teen selväksi koko kylälle, että olemme matkalla. Pyydän heitä seuraamaan liikennettä kotipihallani ja tekemään pieniä palveluksia

– postin keruun, lumitöiden tai nurmikon leikkuun täytyy hoitua poissa ollessammekin. Jos vielä joku naapuri viitsisi viedä roskasäiliöön muutaman roskapussinsakin silloin tällöin, niin homma olisi hiottu loppuun saakka. Verhoja ei tietenkään laiteta kiinni, eikä puhelinvastaa-

ASIANAJAJIA

ASIANAJAJA on asianajajaluetteloon hyväksytty lakimies, jolla on säädetty kokemus ja taito. Asianajajan toimintaa valvovat asianajajaliitto ja oikeuskansleri. Asianajajat antavat myös julkista oikeusapua kaikissa oikeudenkäyntiasioissa.

**Asianajotoimisto
Wejberg & Wejberg**
Hämeenkatu 12, Hyvinkää
puh. 019-4565 500

**Asianajotoimisto
Jarkko Liljeqvist Ky**
Gallen-Kallelankatu 5 A 30, (6.krs) 28100 Pori
puh. 0440 930 020
jarkko@liljeqvist.fi

ASIANAJOTOIMISTO ESA AIRAKSINEN

Tulliportinkatu 34,
70100 Kuopio
Puhelin (017) 262 5300

Sähköposti
esa.airaksinen@kolumbus.fi

Turunseudun Oikeusaputoimisto
Yliopistonkatu 12 A
20100 Turku
puh. 010 3660 450, fax. 010 3660 460

Asianajotoimisto Asiannaiset Ky

Pohjoinen Hesperiankatu 3 B 9, Helsinki
Ojala Johanna puh. 09-278 1010
johanna.ovala@asiannaiset.fi
Tarvainen Kirsi puh. 09-278 1019
kirsi.tarvainen@asiannaiset.fi
www.asiannaiset.fi

Vasa Rättshjälpsbyrå
Vasaesplanaden 20 B, 65100 Vaasa
Vaasan Oikeusaputoimisto
Vaasanpuistikko 20 B, 65100 Vaasa
puh. 010 366 1240, fax. 010 366 1241

ASIANAJOTOIMISTO DALENIUS OY

Lundinkatu 10 B 23, 06100 Porvoo
puh. 019-534 8240

Asianajotoimisto Jukka Ketonen Oy

Kauppakatu 6 A 11, 80100 Joensuu
puh. 013-126 595
<http://personal.inet.fi/koti/asianajotoimisto.ketonen/>

Asianajotoimisto Lehtinen & Koponen Oy

Lahden toimisto: Hämeenkatu 15, 4. krs, 15110 LAHTI
Heinolan toimisto: Savontie 3, 2.krs, 18100 HEINOLA
AA Mirva Lehtinen 0400-972 479, AA Sanna Koponen 040-522 2478,
AA Jaana Kumpulainen 040-524 3001

ASIANAJOTOIMISTO MEERI PALOSAARI

Nahkatehtaankatu 2,
90130 Oulu

p. 0440 711 778
fax 042 110 711 778

meeri.palosaari@meeripalosaari.fi

www.meeripalosaari.fi

Oikeudenkäynnit, Perhe- ja perintöoikeus,
Riita-asiat, Rikosasiat, Sopimukset,
Hallintoprosessi

Kaikki palvelut järjestölehtiin

Palvelemme järjestölehtiä mainosten myynnistä postitukseen ammattitaidolla. Toteutamme alusta loppuun painoalan nykyaikaisimmilla laitteilla ja avaimet käteen periaatteella mm. kurssijulkaisut, kilpailukäsiohjelmat, jäsenlehdet, vuosi- ja juhla-julkaisut.

Ota yhteyttä ja pyydä tarjous!

Printmix Oy
Asiakaspalvelu 020 710 9510
Myynti 020 710 9511
www.printmix.fi

Teksti: Riitta Ahonen

Median toivotaan kunnioittavan vainajaa

Psykologi **Soili Poijula** julkaisi Jyväskylän Surukonferenssissa 18.3.2010 tutkimuksensa ”Henkirikosuhrien perheenjäsenen selviytyminen, mielenterveys ja kokemukset tuesta ja palveluista”. Tutkimustuloksissa omaiset arvioivat poliisin ja oikeusjärjestelmän toimintaa, saamaansa tukea, palveluita ja rahallisia korvauksia sekä tekivät kehittämissuhteita. Tutkimuksessa omaiset kuvasivat ja arvioivat myös median toimintaa. Poijula kuuluu Dart Centerin Suomen asiantuntijaryhmään ja

mediaraportointia koskevat kysymykset on laadittu yhteistyössä Dartin Suomen edustajan **Klas Backholmin** kanssa.

Kuoleman jälkeen vainajan kunnioittaminen on omaisille tärkeää. Keskeistä omaisten kokemuksissa oli uhrin joutuminen julkisuuteen ja uhrin häpäiseminen sekä julkaistut virheelliset tiedot.

Tärkeänä henkirikosuhrien omaiset pitivät myös sitä, että omaisten yksityisyyttä ja surua kunnioitettaisiin. Joillekin mediassa pitkään jatkuva asian käsittely muodosti esteen suremiselle.

Lähes kaikkien vastaajien (98 prosenttia) perheenjäsenen henkirikoskuolemasta oli raportoitu mediassa. Raportointia seurasi 89 prosenttia joko aktiivisesti, jonkin verran tai hieman. Vain 11 prosenttia ei seurannut mediaraportointia ollenkaan.

Suomessa kuolee henkirikoksen uhrina vuosittain noin 125 ihmistä eli henkirikoksen uhreja jää suremaan vuositaskalla noin 500–750 suomalaista.

Median toiminta loukkasi monia

Vaikka vain pieni osa koki median toi-

► Vain 5,3 prosenttia henkirikosuhrien omaisista arvioi median toimintaa myönteisesti.

minnan vaikuttaneen itseensä merkittävän huonontavasti, kirjoitti hyvin suuri osa omaisista heitä järkyttäneistä ja loukanneista median teoista.

"Toimittaja tuli koputtamaan ovellemme ja kysyi minua etunimeltä ihan kuin olisimme vanhoja tuttuja."

"Perheenjäseneni surma sai kohtuutonta julkisuutta. Eikö lehdistölle ole olemassa mitään lakeja tai suosituksia. Inhimillisyyttä ei ainakaan."

"Media ei saanut meistä yhtään valokuvaa, joten se kuvasi talomme, kotieläimemme ja ovellemme jätetyt surunvalittelukortit. Yksityisyyttämme loukattiin ja valheet inhottivat."

"Oikeudenkäyntiin meneminen oli karmeaa, kun toimittajat odottivat oikeustalolla kamerat ovelle suunnattuna odottamaan meitä."

"Media täytyisi pitää kurissa. Karseaa, että tekijä (murhaaja) on huppu silmillä ja omaiset ovat julkista riistaa. Kuvien käyttöön pitäisi olla omaisten lupa."

"Mediassa oli enemmän ja aiemmin tietoa kuin minulla asianosaisena. Järjestyksen pitäisi olla toisinpäin. Lisäksi pitäisi huomioida, että asianosaisten inhimillistä kärsimystä ei lisättäisi tarpeettomalla uutisoinnilla."

Virheitä ei aina oikaistu

Poijula kysyi vastaajilta, minkä he mahdollisesti toivoisivat muuttuvan median toiminnassa. Useat kirjoittivat pyytäneensä lehtiä oikaisemaan perheenjäsenensä tai hänen kuolemaan liittyviä julkaistuja virheellisiä tietoja, mutta lehdet eivät olleet huomioineet näitä pyyntöjä.

"Alibi ja Hymy häpäisivät vainajaa. Kirjoittivat vainajasta paikkansa pitämättömiä asioita. Meille ei annettu kuitenkaan mahdollisuutta oikaista asioita."

"Iltapäivälehdet eivät välitä ollenkaan omaisten tunteista. Toisten ihmisten tragediat ovat heille suuria uutisia. Kun omaisilla hätä on suurin, on kauheaa nähdä lööpeissä rakkaimpansa ja otsikon arvailuja, mitä heille on käynyt."

"Asiat ja henkilöt ja tapahtuman kulut eivät olleet oikein. Toivottavasti asioista otetaan enemmän selvää, ennen kuin niistä kirjoitetaan. On sentään kyse ihmisistä ja heidän menetyksistään. Se EI ole viihdettä!"

Myönteisesti mediaraportointia kom-

Tehokkaampaa tiedotusta tukipalveluista kaivataan

Soili Poijula selvitti kyselytutkimuksessaan henkirikoksen uhrien omaisista, miten he olivat saaneet apua eri tahoilta. Tutkimuksen mukaan Rikosuhripäivystyksen (RIKU) palvelut eivät olleet tavoittaneet suurta osaa kyselyyn vastanneista 131:sta henkirikosuhrin perheenjäsenestä. Uhrien omaiset kaipasivat tukea ja neuvoja välittömästi tapahtuneen jälkeen niin käytännön asioissa kuin rikosprosessiin liittyvissä kysymyksissä.

Poijula tiivistää johtopäätöksissään, että omaisten tiedonsaantia Rikosuhripäivystyksestä ja sen tarjoamista palveluista tulisi tehostaa. Lisäksi avun tarjoamisessa on tärkeää yhteistyö Henkirikoksen uhrien läheiset ry:n kanssa.

Lähde:

Soili Poijula, Väkivaltainen kuolema, omaisen selviytyminen ja avun merkitys. Esitelmä II Surukonferenssissa 18.3.2010 Jyväskylässä (moniste päivätty 16.3.2010).

Soili Poijula on tehnyt ensimmäisen kansallisen tutkimuksen henkirikosuhrien omaisista. Tavoitteena oli saada perustavaa tutkimustietoa suomalaisten henkirikosuhrien selviytymisestä ja muun muassa heidän avun ja tuen tarpeistaan ja kokemuksistaan.

mentoi vain 5,3 prosenttia vastaajista.

"Toivoisin enemmän mediaraportointia, koska tietoisuus tällaisista murhista pitää saada ihmisten tietoon, että poliitikot laitettaisiin vastaamaan ihmisistä. Tässäkin tapauksessa oli mielenterveyspotilaasta kysymys. Tekijällä oli 10 vuoden pillerikierre."

"Sanomalehdet uutisoivat neutraalisti."

"Tuntui vastuulliselta, että asia nostettiin pinnalle mahdollisen syyllisen kiinnisaamiseksi."

Poijulan kyselytutkimukseen poimittiin jokaisesta vuosien 1999 ja 2004–2007 henkirikostapauksista yksi omainen. Tutkimuskyselyyn vastasi 131 henkirikosuhrin perheenjäsentä. Yli puolet omaisista kärsii hoitoa vaativista fyysisistä ja psyykkisistä terveysongelmista vuosia tapahtuneen henkirikoksen jälkeen. Tutkimus on ensimmäinen laatuaan kansallisesti ja myös kansainvälisesti. Se on tehty sosiaali- ja terveysministeriön ja Henkirikosuhrien läheiset ry:n hankkeena. Tutkimusraportti julkaistaan kestävässä sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuna.■

Eihän meillä syrjittä?

Mikä tahansa poikkeavuus tai erilaisuus altistaa syrjintäkokemuksille. Valitettavasti syrjintä on todellisuutta Suomessakin.

Ihminen voi tulla epäsuotuisasti kohdelluksi etnisen taustan, sukupuolen, iän, vammaisuuden, uskonnon tai seksuaalisen suuntautumisen takia.

Jotkut joutuvat meidänkin maassamme kokemaan lähes jatkuvaa arkipäivän syrjintää.

Kehitysvammainen nuori nainen ei pääse ravintolaan, koska on "nauttinut liikaa". Romaniperhe joutuu lähes joka kauppareissullaan silmätikuksi. Vuokra-asunnon haussa Abdullahin paperit menevät pinon alimmaiseksi.

Toistuva syrjintä vaikuttaa uhriksi joutuneen ja hänen läheistensä elämään, elämänhallintaan ja minäkuvaan vahingoittavasti, joskus jopa pysyvästi.

Syrjinnän vastaista neuvontaa alueellisesti

Syrjinnästä ja siihen puuttumisesta keskusteltiin laajasti vähemmistövaltuutetun toimiston ja Rikosuhripäivystyksen (RIKU) järjestämässä seminaarissa Tampereella 24.3.

Samalla kerrottiin myös Yhdenvertaisuus EtuSijalle -hankkeen kautta aloitetusta syrjinnän vastaisen neuvonnan alueellistamisesta, jossa erilaisia palvelumalleja kokeillaan Tampereella, Turussa ja Kotkassa.

– Tällä EU-rahoitteisella hankkeella pyritään parantamaan vähemmistövaltuutetun toiminnan vaikuttavuutta ja luodaan

daan pohjaa valtakunnallisesti kattavan syrjinnän vastaisen neuvonnan järjestämiselle, kertoi projektikoordinaattori **Päivi Okuogume** vähemmistövaltuutetun toimistosta.

Rikosuhripäivystys tarjoaa Tampereella syrjinnän vastaista neuvontaa osana palvelujaan. Yhteyshenkilönä on aluesihteerinä **Katariina Westman** RIKUn Pirkanmaan palvelupisteestä. Turussa neuvontaa tarjotaan usean järjestön yhteistyönä. Kotkassa syrjinnän vastainen neuvonta on kytketty kaupungin palvelurakenteeseen.

Yhdenvertaisuuden puolesta

Vähemmistövaltuutettu on perehtynyt erityisesti etniseen syrjintään ja valvoo yhdenvertaisuuslain toteutumista maassamme.

Kielteinen ilmapiiri näkyy tällä hetkellä vahvasti yleisessä keskustelussa. Tämä näkyy myös vähemmistövaltuutetun toimistolla kasvavana yhteydenottojen määränä. Vuonna 2009 yhteydenotot lisääntyivät kolmanneksella. Vuosittain vähemmistövaltuutetun toimisto käsittelee yli 900 tapausta, joista puolet koskee syrjintää tai muuta epäasiallista kohtelua viranomaisten tai palvelunharjoittajien taholta.

Jälkikäteen puuttuminen yksittäisiin syrjintätapauksiin on haastavaa ja valvontaprosessi monimutkainen. Yksittäistapauksiin voi etsiä ratkaisua esimerkiksi syrjintälautakunnasta ja hakemalla hyvitystä oikeusteitse. Näytön saaminen on usein kuitenkin vaikeaa.

Tehokkaampaa on puuttua yhteiskunnan erilaisissa palvelujärjestelmissä ja palveluntarjoajien keskuudessa vallitseviin syrjiviin rakenteisiin.

– Pyrimme aina pääsemään yhden

ihmisen asian käsittelyn sijaan laajempaan vaikuttavuuteen, kertoi vähemmistövaltuutetun vt. toimistopäällikkö **Pirjo Kruskopf**.

Lainsäädäntöä uudistetaan

Syrjintä on Suomessa kielletty useammassakin laissa. Syrjinnän kieltojen noudattamisen valvonta ja oikeusturvan antaminen on säädetty monen eri viranomaisen tehtäväksi.

Yhdenvertaisuuslaki edellyttää, että viranomaiset ja elinkeinonharjoittajat

Yhdenvertaisuuslaki: syrjinnän kielto

Ketään ei saa syrjiä

iän
etnisen tai kansallisen alkuperän
kansalaisuuden, kielen, uskonnon
vakaumuksen, mielipiteen
terveydentilan
vammaisuuden
sukupuolisen suuntautumisen tai
muun henkilöön liittyvän syyn
perusteella.

Syrjintä sukupuolen perusteella
kielletään tasa-arvolaisissa.

Lisätietoa:

www.yhdenvertaisuus.fi

www.vahemmistovaltuutettu.fi

www.tasa-arvo.fi

kohtelevat asiakkaitaan yhdenvertaisesti. Vähemmistövaltuutettu voi ottaa käsiteltäväkseen asioita, joissa epäillään syrjintää etnisen tai kansallisen alkupe-
rän vuoksi. Yhdenvertaisuuslaki ei koske yksityisten henkilöiden välisiä suhteita, esimerkiksi riitatilanteita, jotka kuuluvat rikoslain piiriin. Tasa-arvovaltuutetun toimikenttään kuuluu sukupuoleen pe-
rustuva syrjintä.

Parhaillaan on käynnissä yhdenvertaisuuslainsäädännön uudistaminen. Uudistus tuo kaikki syrjintäperusteet samalle viivalle ja lain valvonta tulee uuden viranomaisen, yhdenvertaisuusvaltuutetun, tehtäväksi.

Mikä on syrjintää?

Syrjintää ei ole aina helppo tunnistaa. Se on usein epäsuoraa, hienovaraista ja verhoutuu käytäntöihin, joille löytyy tarvittaessa neutraalin oloinen muu selitys.

Esimerkiksi maahanmuuttajien työllistymistä saatetaan hankaloittaa ylimitoitetuilla suomen kielen taitovaatimuksilla, ravintolaan pyrkiviä asiakkaita valikoidaan pukeutumiseen liittyvillä määräyksillä tai vammaisille välttämättömät esteettömyysratkaisut jätetään tekemättä kustannuksiin vedoten. Työpaikalla saatetaan syyllistyä häirintään, ellei työnantaja puutu jatkuvaan työpaikkakiusaamiseen.

Syrjintä liittyy yksilön ja viranomaisten tai elinkeinonharjoittajien suhteeseen, esimerkiksi naapurien välinen riita ei ole syrjintää.

Moniperusteisella syrjinnällä tarkoitetaan tilannetta, jossa henkilö on joutunut syrjinnän kohteeksi kahden tai useamman eri ominaisuutensa perusteella. Yhdenvertaisuuslain uudistaminen parantaa mahdollisuuksia puuttua tällaisiin tilanteisiin.

Asennekasvatus alkaa lapsista

Tamperelaisessa Raholan koulussa lapset oppivat suvaitsevaisuutta ja erilaisuuden sietämistä. Koulussa on yhdistetty yksi lakkautettu erityiskoulu ja yksi yleisopetuskoulu yhdeksi ”osallistavan opetuksen” paikaksi.

– Mielestäni meidän pitäisi tietoisesti pyrkiä osallistamaan ja pyrkiä erityisyydestä moninaisuuteen. Kaikki koulumme oppilaat ovat erilaisia. Erilaisuus ei ole ongelma lapsille, se on ongelma meille aikuisille, sanoi koulun apulaisrehtori **Irmeli Heiskanen**.

Toisaalta Heiskanen mainitsi, että monet vanhemmat ovat halunneet lapsensa nimenomaan heidän kouluunsa, jotta lapsi oppisi suvaitsevaisuuteen pienestä pitäen.

Osallistavassa opetuksessa erityisopetus kuuluu kiinteästi koulun toimintakulttuuriin. Koulussa huolehditaan kaikkien oppilaiden oppimisesta ja jokainen ihminen nähdään mahdollisuutena. Opetusta eriytetään oppilaiden henkilökohtaisten tavoitteiden mukaan. Kaikkien ei tarvitse oppia kaikkea eikä samalla tavalla. Heiskanen kertoi esimerkkinä, että käsitteet myös kehitysvammaisten lasten kyvystä oppia ovat muuttuneet merkittävästi viime vuosina: ymmärretään, että Down-lapsikin voi oppia lukemaan.

Irmeli Heiskanen kertoi allekirjoittavansa täydellisesti YK:n Salamancan julistuksen sanat (1993): ”Tavalliset koulut joissa vastaanotetaan erityistarpeita omaavat lapset ovat tehokkain keino syrjivien asenteiden voittamiseksi.”

Romanien syrjintä vanhaa perua

Romanit ovat olleet maassamme jo 500 vuotta.

– Tämän päivän romani elää hyvässä Suomessa. Mutta silti kohtaamme rasismia jokapäiväisessä asioinnissa jatkuvasti, sanoi TamRoma ry:n puheenjohtaja **Keijo Svart**. – Jos menen kauppaan perheeni kanssa, vahtimestari on aina vastassa.

Svart on vetänyt kolmea ammattiin ohjaavaa kurssia romaninuurille. Näillä kursseilla ainoat harjoittelupaikat irtosivat Tampereen kaupungilta.

– Asennemuokkausta tarvitaan molemmien puolin, niin valtaväestön kuin romanien itsensä osalta. Unelmani olisi saada romaniasuinen nuori nainen myyjäksi Koskikeskuksen R-kioskille, Keijo Svart kuvaili.

Maahanmuuttajien lisääntyessä Suomikin on muuttunut värikkäämmäksi ja etnisten vähemmistöjen kirjo on laajentunut. Kotoutumisen vain toivoisi olevan paljon nopeampaa, yleisöstä kommentoitiin, ”ettei viidensadan vuoden kuluttua tarvitse puhua näitä samoja asioita”.

Sateenkaariperheet kokevat rakenteellista syrjintää

Sari Miettinen Tampereen Seta ry:stä toivallitsevan hetero-olettamuksen rinnalle erityisesti sateenkaariperheen näkökulmaa.

Vuoden 2005 tietojen mukaan työelämässä seitsemän prosenttia seksuaalivähemmistöjen edustajista on kokenut tul-
leensa syrjityksi. Kahdeksan prosenttia on kokenut nimittelyä ja 12 prosenttia on tullut kiusatuksi työpaikallaan. Taval-
lista on vaikeneminen ja kiertely, seksuaalissävyytteiset vitsit, erilaiset loukkaukset perhe- ja ihmissuhdekeskustelut, jopa irtisanomiset.

– Kun homomies kertoo kahvitaulla työkavereilleen, että kävi viikonloppuna elokuvissa miehensä kanssa, joku saat-
taa sanoa, miksi tämän pitää aina tuoda seksielämänsä työpaikalle, Miettinen valaisi.

Sateenkaariperheiksi kutsutaan lapsiperheitä, jotka rakentuvat jonkin muun kuin heteroseksuaalisen parisuhteen ympärille. Monet näistä perheistä kokevat tulevaisuuden rakenteellisesti syrjityiksi esimerkiksi siksi, että ns. sosiaalisen vanhemman oikeuksia ei tunnusteta.

Lapsen ja ei-juridisen vanhemman välistä suhdetta ei ole virallisesti olemassa. Syrjintä voi tulla esiin vaikka neuvolassa tai lääkärissä niin, että ainoastaan biologinen vanhempi saa mennä vastaanotolle lapsen kanssa.

Syrjityksi tulemisen pelossa monet sateenkaariperheelliset salaavat perhe-
muotonsa esimerkiksi päiväkodilta ja koululta. ■

Oletko kokenut syrjintää esimerkiksi vammaisuuden, vakaumuksen, seksuaalisen suuntautumisen, sukupuolen, iän tai muun syyn vuoksi?

Yhteydenotot:

Rikosuhrapäivystys (RIKU)

Sisä-Suomen aluetoimisto

Pirkanmaan palvelupiste

Katariina Westman, aluesihtööri

katariina.westman(at)riku.fi

p. (03) 3141 8513 tai 050 421 0236

Hatanpään valtatie 34 E, 4. krs, 33100 TAMPERE

Miehet väkivallan uhreja ja tekijöitä

Väkivalta kasautuu pienelle osalle suomalaisista miehistä. Alkoholin käyttö ja väkivalta liittyvät vahvasti yhteen.

Millaista suomalainen väkivalta on ja keihin se kohdentuu? Muun muassa näitä kysymyksiä tarkasteli tutkija **Venla Salmi** Oikeuspoliittisesta tutkimuslaitoksesta esitelmässään, jonka hän piti paikallisen turvallisuussuunnittelun valtakunnallisessa seminaarissa Porissa tammikuussa 2010.

Poliisin tietoon tulleesta väkivaltarikollisuudesta valtaosa on lieviksi ja tavallisiksi luokiteltuja pahoinpitelyjä. Tällaisen lievemmän väkivallan kohteena ovat erityisesti lapset ja nuoret. Kokonaisuutena tarkastellen muusta väkivallasta suurin osa kohdistuu miehiin. Väkivallan voidaan huomata kohdentuvan etenkin sosiaalisesti syrjäytyneisiin – usein alkoholin väärinkäyttäjisiin – ja väkivallantekijöihin. Uhrit ja tekijät ovat usein samoja henkilöitä. Taustalla on usein monia ongelmia, kuten riippuvuutta päihteistä, koulutuksen puutetta ja työttömyyttä.

Myös tuore, vuonna 2009 kerätty kansallinen uhritutkimus vahvistaa väkivaltakokemusten kasautumisen vähemmistölle. Tämä vähemmistö kokee toistuvasti väkivaltaa. Noin yksi prosentti väestöstä koki vähintään kymmenesti väkivaltaa vuoden aikana.

Vakavia väkivallantekoja humalassa

Suomalainen henkirikollisuus on Venla Salmen mukaan merkittävässä määrin syrjäytyneiden ja alkoholisoituneiden miesten keskinäistä väkivaltaa. Henkirikostilanteisiin liittyy vahvasti alkoholin käyttö. 2000-luvulla henkirikoksen tekijät ovat olleet liki 90-prosenttisesti miehiä. Henkirikoksen uhreista miehiä on ollut 71 prosenttia.

Vuosina 2003–2007 suomalaisista henkirikosuhreista 46 prosenttia oli tuttavansa surmaamia miehiä. Kymmenesosa henkirikosuhreista oli miehiä, joille surmaaaja oli entuudestaan tuntematon. 18 prosenttia oli parisuhdekumppaninsa uhriksi joutuneita naisia.

Aikuisten välisistä henkirikostapauksista 71 prosentissa tapauksista kaikki osapuolet olivat humalassa. 85 prosentissa aikuisten välisistä henkirikoksista ainakin yksi osapuolista oli humalassa vuosien 2002–2007 tilastojen mukaan. Venla Salmen mukaan muihin pohjoismaihin verraten korkea henkirikollisuustasomme voidaan selittää juuri alkoholisidonnaisella väkivallalla, joka kytkeytyy sosiaaliseen syrjäytymiseen – työssäkäyvän väestön osalta henkirikostilastoissa ei juurikaan ole eroja.

Naisiinkin kohdistuvissa parisuhdetapauksissa 80 prosentissa jompikumpi osapuolista oli humalassa ja 60 prosentissa tapauksista sekä tekijä että uhri olivat nauttineet alkoholia.

Katuväkivalta on vähentynyt

Katuväkivalta on vähentynyt trendinomaisesti vuosien 1980 ja 2009 välillä Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen seurantalutkimuksen mukaan. Myös henkirikosten määrä on ollut viime vuosina hieman laskussa. Vähentynyt on myös vanhempien lapsiinsa ja nuoriin kohdistama väkivaltainen kurittaminen.

Sen sijaan työpaikkaväkivalta on ollut selvässä nousussa 1990-luvun alkupuolelta lähtien. Se kohdistuu etenkin naisiin. Nuorten keskinäisessä väkivallassa ja kiusaamisessa on viime vuosina näkynyt kasvua. Väkivallan lisääntyneitä muotoja Suomessa ovat 18–20-vuotiaiden vakavat väkivallanteot ja kouluampumiset.

Viimeisen parinkymmenen vuoden ajan on väkivaltaa ja uhkailua kokeneiden suomalaisten osuus pysynyt ennallaan. Kansallisen uhritutkimuksen mukaan vuonna 2009 kuusi prosenttia 15–74-vuotiaista oli vuoden aikana joutunut fyysisen väkivallan kohteeksi, ja kaksi prosenttia oli saanut väkivallasta fyysisen vamman. ■

Lähteet

Venla Salmi, Miehet väkivallan uhreina ja tekijöinä. Paikallisen turvallisuussuunnittelun valtakunnallinen seminaari. Pori 26.10.2010. Powerpoint-esitelmä. Esitelmä on ladattavissa sisäasiainministeriön verkkosivulta www.intermin.fi kohdasta Sisäisen turvallisuuden ohjelma.

Reino Sirén & Mikko Aaltonen & Juha Kääriäinen: Suomalaisen väkivaltakokemukset 1980–2009. Kansallisen uhritutkimuksen tuloksia. OPTL:n tutkimustiedonantoja 103.

Vertaistukiryhmä seksuaalista väkivaltaa lapsuudessa tai nuoruudessa kokeneille miehille

Syksyllä 2010 järjestetään Helsingissä ja Turussa vertaistukitoimintaa seksuaalista väkivaltaa lapsuudessaan tai nuoruudessaan kokeneille miehille. Toiminnasta vastaa Helsingissä Suomen Mielenterveysseura ja Turussa Rikosuhripäivystys.

Seksuaalisesta väkivallasta puhuttaessa miestä pidetään usein hyväksikäyttäjänä, ei uhrina. Poikien kokemus seksuaalinen väkivalta on monien tutkimusten mukaan varsin yleistä, mutta häpeän tunteet pitävät asian piilossa.

Vertaistukiryhmän tarkoituksena on tukea miehiä käsittelemään seksuaalisen väkivallan nostattamia tunteitaan. Ryhmät ovat suljettuja, luottamuksellisia ja osallistujille ilmaisia. Lisätietoja Helsingissä antaa Tappio Moilasheimo, p. 0400 863 161, [tapio.moilasheimo\(at\)mielenterveysseura.fi](mailto:tapio.moilasheimo(at)mielenterveysseura.fi) ja Turussa Tiina Rantanen, p. 050 551 5055, [tiina.rantanen\(at\)riku.fi](mailto:tiina.rantanen(at)riku.fi).

Opinnäytetöitä Rikosuhripäivystykselle

"Työn tuotoksena syntyi venäjän- ja suomenkielinen opaslehtinen, joka auttaa ymmärtämään henkisen perheväkivallan ilmiötä ja tunnistamaan sen varhaiset merkit. Opas on saatavissa osoitteesta www.riku.fi."

Tuoreet opinnäytetyöt vahvistavat Rikosuhripäivystyksen toiminnan merkityksen ja tärkeyden niin asiakastyössä kuin uhrin asemaan liittyvässä vaikuttamistyössäkin.

Rikosuhripäivystykseen valmistui tänä keväänä kaksi opinnäytetöitä, toinen Kuopion palvelupisteeseen ja toinen Itä-Suomen aluetoimistoon Ulrik-projektiin.

Henna Pulkkinen sosionomi (AMK) -opinnäytetyö käsitteli tukihenkilön antaman sosiaalisen tuen merkitystä rikoksen uhrille. **Svetlana Kosinskajan** terveydenhoitaja/sairaanhoitaja (AMK) -opinnäytetyön aiheena oli maahanmuuttajanaisiin kohdistuva henkinen perhe- ja lähisuhdeväkivalta.

Svetlana teki myös kehittämistyön Rikosuhripäivystykselle. Kehittämistyö oli suunnattu venäjänkielisille maahanmuuttajanaيسille, jotka ovat kokeneet henkistä väkivaltaa parisuhteessa. Työn tuotoksena syntyi venäjän- ja suomenkielinen opaslehtinen, joka auttaa ymmärtämään henkisen perheväkivallan ilmiötä ja tunnistamaan sen varhaiset merkit. Opas on saatavissa osoitteesta www.riku.fi.

Apua saatavissa kolmannelta sektorilta

Svetlana Kosinskajan opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää maahanmuuttajanaisten kokemuksia henkisestä väkivallasta, sen seurauksista ja siitä selviytymisestä. Työssä selvitettiin myös, millaista apua Pohjois-Karjalan alueella on saatavissa äitiys- ja lastenneuvoloista, Rikosuhripäivystyksestä ja turvakodilta henkistä väkivaltaa kokeneille. Lisäksi otettiin selville, millaisia toiveita henkistä väkivaltaa kohdanneilla oli auttamistyön kehittämiseksi.

Tutkimuksen tavoitteena oli tuottaa käytäntöön soveltuva tietoa sosiaali- ja terveydenhoitotyön kehittämiseen henkisen

perhe- ja lähisuhdeväkivallan tunnistamiseksi sekä henkisessä väkivaltatilanteessa olevien maahanmuuttajanaisten kohtaamiseksi. Tutkimus toteutettiin kvalitatiivisena tutkimuksena.

Tulosten perusteella maahanmuuttajanaيسille on jäänyt henkisestä perheväkivallasta rasittavia kokemuksia. Henkinen perheväkivalta aiheuttaa ahdistusta, jatkuvaa pelkoa, masennusta ja pettymistä. Taloudellinen riippuvuus, syytely, eristäminen ja uhkailu ylläpitävät henkistä väkivaltaa.

Suomen kielen taito vaikuttaa naisten myönteiseen integroitumiseen. Tuloksissa korostui tiedollisen tuen merkitys. Tietoa toivottiin lisää omalla äidinkielellä, kuten myös mahdollisuutta keskustella perheväkivaltaongelmista. Ulkopuolinen tuki ja apu, ajatusten jakaminen ja harastukset auttavat selviytymistä.

Tutkimuksesta nousi esille, että henkinen perhe- ja lähisuhdeväkivalta on haaste sosiaali- ja terveydenhuollolle. Väkivallan tunnistaminen, ohjaus, neuvonta ja tukipalvelut ovat puutteellisia. Pelko sekä tiedon ja kielitaidon puute hankaloittavat avun hakemista ja vastaanottamista. Usein avun hakemista viivästyttää asiakkaan heikko tietämys palvelujärjestelmästä ja omista oikeuksista.

Tutkimuksessa ilmeni, että maahanmuuttajanaiset hakevat apua eniten Pohjois-Karjalassa turvakodilta ja Rikosuhripäivystyksestä. Apua perheväkivaltaongelmiin oli eniten saatavilla kolmannelta sektorilta. Suomessa perheväkivaltatyön kehitystyö on toteutettu paljolti kolmannelta sektorilla.

Tuesta hyötyä uhreille uudessa elämäntilanteessa

Henna Pulkkinen tutki Rikosuhripäivystyksen Kuopion palvelupisteessä millaisia merkityksiä tukihenkilön sosiaalisella tuella on rikoksen uhreille. Kvalitatiivi-

sessä tutkimuksessa selvitettiin, millaisia merkityksiä tukihenkilöiden instrumentaalisella ja ilmaisullisella tuella on uhrin kriisissä ja rikosprosessissa selviytymisessä.

Instrumentaalinen tuki tarkoittaa tukihenkilön antamaa ohjausta ja neuvontaa. Ilmaisullinen tuki on kuuntelemista, ymmärtämistä ja empaattisuutta.

Tulosten mukaan ilmaisullisen tuen merkitys liittyy erityisesti rikoksen uhrin sopeutumiseen uuteen elämäntilanteeseen ja instrumentaalisen tuen merkitys rikosprosessista selviytymiseen.

Ilmaisullisen tuen merkitys tuli esiin muun muassa siinä, että rikoksen uhrin itseluottamus parani tukihenkilön arvostavan ja hyväksyvän asenteen avulla. Mahdollisuus purkaa kokemuksia tukihenkilölle auttoi uhrin kriisin käsittelyssä. Uhreille tärkeää oli, että tukihenkilön tuki on tavoitettavissa ja käytettävissä vaikeissa tilanteissa.

Instrumentaalisella tuella oli rikoksen uhreille kolmenlaisia merkityksiä. Tukihenkilön tieto ja kokemus lievittivät uhrien kokemaa rikosprosessiin liittyvää jännitystä ja pelkoa. Tukihenkilöltä saatu tieto oli tärkeää tilanteissa, joissa uhrin tekivät rikosprosessiin liittyviä päätöksiä. Tärkeää oli myös se, että tukihenkilöltä rikoksen uhri sai tarvitsemansa tiedon helposti ja luotettavasti.

Tutkimuksen mukaan tukihenkilöiden sosiaalinen tuki vaikutti uhrien voimaantumiseen. Kokemusten purkaminen ja itseluottamuksen vahvistaminen auttoivat rikoksen uhreja sopeutumaan uuteen elämäntilanteeseen. Tukihenkilön ja uhrin välinen luottamuksellinen suhde mahdollisti tukihenkilön avun voimaantumisprosessissa. Tukihenkilön rikosprosessiin liittyvä tieto ja kokemus auttoivat rikoksen uhreja valmistautumaan tuleviin tapahtumiin, mikä lisäsi heidän hallinnantunnettaan. ■

Internet versio

Kunniaväkivalta

Pienet konfliktit voivat
muuttua väkivallaksi

Kunniaväkivallan siemen on perheiden ja yhteisöjen sisäisissä, pienissä kunniaan liittyvissä konflikteissa, joista pitäisi päästä puhumaan ennen kuin ne muuttuvat väkivallaksi. Kuva Sirpa Marttila

RIKUn Pohjois-Suomen aluetoimisto järjesti 10.5. Oulussa koulutuksen kunniaväkivallasta. Aiheesta ei vielä puhuta meillä riittävästi ja tiedolle on kysyntää.

Kunniaan liittyvää kulttuurisidonnaista väkivaltaa esiintyy eri puolilla maailmaa yhteisöissä, joihin liittyy patriarkalisuus, sukupuolittunut moraalijärjestelmä, hierarkkinen naista alistava perherakenne ja yhteinen arvo-maailma.

Konflikteja perheiden ja yhteisöjen sisällä

Ihmisoikeusliiton asiantuntija **Rebwar Karimi** puhuu mieluummin kunniaan liittyvistä konflikteista kuin kunniaväkivallasta.

Hänen mukaansa kunniaan liittyviä konflikteja voidaan ehkäistä monella tasolla. Kunniaväkivallan siemen on perheiden ja yhteisöjen sisäisissä, pienissä kunniaan liittyvissä konflikteissa, joista pitäisi päästä puhumaan ennen kuin ne muut-

tuvat väkivallaksi. Yksilötasolla konfliktin uhria täytyy turvata ja auttaa löytämään tasapaino eri kulttuuri-identiteettiensä välillä. Yhteisötasolla täytyy vaikuttaa yhteisön asenteisiin ja arvopohjaan. Eri kulttuureissa on paljon hyvää, mutta yhteisön jäseniä pitää auttaa huomaamaan omaan kulttuuriinsa liittyvät haitalliset perinteet ja löytämään tilalle uusia ratkaisukeinoja.

Kansainvälisen työn pastori **Árpád Kovács** tietää kokemuksesta, että Oulun seudullakin on kunniaväkivaltaa. Se näkyy äärimmäisenä kontrollina ja fyysisenä ja psyykkisenä väkivaltana erityisesti tyttöjä ja naisia kohtaan. Vanhempi rikoskonstaapeli **Milla Kynkäänniemi** Oulun poliisista kertoi, että heille ei ole tullut varsinaisia rikosilmoituksia kunniaväkivallasta. Tosin laki ei edes tunne sellaista rikosnimikettä. Poliisilla on kuitenkin viitteitä ja vinkkitietoa siitä, että todellisuus on toisenlainen. Poliisia on muun muassa konsultoitu kunniaväkivallan tapaisista tapauksista. Kunniaväkivalta on suurelta osin piilorikollisuutta, jonka tunnistaminen on vaikeaa.

Varhainen puuttuminen tärkeää

Yhteinen näkemys koulutuksessa oli, että asiaan pitäisi päästä puuttumaan varhaisessa vaiheessa maahanmuuttajien saapuessa Suomeen, kun vastaanottavuutta uusille asioille löytyy.

Kotouttamisvaiheeseen tulisi kiinnittää entistä enemmän huomiota ja sen aikana maahanmuuttajille tulisi tarjota tietoa suomalaisesta yhteiskunnasta ja kulttuurista nykyistä enemmän.

Osallistujia RIKUn koulutukseen tuli laajalta alueelta Kajaania ja Rovaniemeä myöten. Mukana oli poliiseja, syyttäjiä, vastaanottokeskusten ja maahanmuuttajatoimistojen sekä muiden maahanmuuttajia kohtaavien tahojen edustajia.

Osallistujien määrä ja palaute osoitti tiedon tarpeen, sali oli täynnä ja palaute myönteistä. Osallistujapalautteessa esitettiin toive lisäkoulutuksesta ja tähän toiveeseen aiotaan vastata. ■

Tilastot kertovat karua kieltään

Kiristyneestä taloustilanteesta huolimatta rikoksen uhrin tarvitsevat tukea ja Rikosuhripäivystys rahoitusta toiminnalleen. Rikoksen uhriksi joutuminen on aina henkilökohtainen loukkaus ja yksilöllinen kokemus. Rikosuhripäivystys (RIKU) palvelee rikoksen uhriksi joutuneita, heidän läheisiään ja rikosasiassa todistavia. Uhrin edunvalvonnan pyritään siihen, ettei uhrin tarvitsisi tarpeettomasti kuluttaa voimavarojaan etsiessään tietoa, apua ja tukea tilanteeseensa. Apu on uhrille tarpeen paitsi uuden elämäntilanteen hallinnassa, myös usein pitkällisenkin rikosprosessin varrella asian käsittelyn edetessä vaiheesta toiseen.

Tukisuhteet entistä pidempiä

Rikosuhripäivystyksen toimintatilastot vuodelta 2009 kertovat karua kieltään: Rikosten uhrin tarvitsivat entistä useammin henkilökohtaisen tukihenkilön apua.

Lisääntynyt kysyntä osoittaa myös, että viranomaiset, etenkin poliisi, on tehos-
tanut asiakkaitensa ohjausta RIKUn palveluihin.

– Tukisuhteissa on havaittavissa tapausten vaikeutuminen ja muiden kriisitilanteissa tarvittavien palveluiden vähäisyys. Entistä enemmän aikaa ja tukea tarvitaan asiakasta kohden, sanoo RIKUn toiminnanjohtaja **Petra Kjällman**.

– Välitöntä tukea tarvitsevien asiakkaiden kannalta erittäin raskasta on ollut, että toimintarahoituksemme riittämättömyys on aiheuttanut joillakin alueilla suoranaisia jonoja avun piiriin.

Lähisuhdeväkivalta koettelee

Vuonna 2009 henkilökohtaisen tukihenkilön sai RIKUsta 1308 asiakasta, kun vuotta aiemmin henkilökohtaisessa tukisuhteessa oli 1170 asiakasta.

Tukisuhteissa olevista 61 prosenttia oli joutunut väkivallan uhriksi. Eniten henkilökohtaisissa tukisuhteissa oli lähisuhdeväkivallan uhreja, 428 henkeä. Toiseksi eniten oli seksuaalista väkivaltaa kokeneita (258), joista lapsia 105. Muuta pahoinpitelyä kokeneita oli 246 henkeä.

RIKUn asiakkuuksiin liittyvien yhteydenottojen kokonaismäärä kasvoi selvästi. Yhteydenottoja oli lähes 19 000, kun niitä vuonna 2008 oli vähän yli 17 000.

Auttavan puhelimen käyttö laski hie-
man, mutta ulkomaalaistaustaisille tarkoitettuun Help-Lineen soittaneista suurinta osaa olisi voitu auttaa myös Auttavan puhelimen kautta, joten yhteensä palvelun käyttö pysyi ennallaan. Myös juristin puhelinneuvonnan käyttö pysyi lähes ennallaan. Verkkopalveluun www.rikunet.fi tuli heikosta markkinoinnista johtuen aikaisempaa vähemmän kysymyksiä. Tänä vuonna sen käyttö on lisätyn markkinoinnin myötä kääntynyt taas nousuun.

Resurssivajetta, mutta myös hyviä uutisia

Vuonna 2009 RIKUn toimintaa jouduttiin resurssivajeesta johtuen tehostamaan. Kaakkois-Suomen aluetoimisto lakkautettiin ja Etelä- ja Itä-Suomen aluetoimistojen vastuualueita laajennettiin.

Myönteistäkin kehitystä tapahtui: Rovaniemellä todistajantukipäivystys muuttui pysyväksi käräjäoikeuden lisäksi hovioikeudessa. Yhteensä 517 rikosasiassa todistajana olevaa sai tukea joko tuomioistuimessa tai puhelimitse otettuaan yhteyttä RIKUn palvelupisteeseen.

Rahoituspohjan kehitys auki

Rikosuhripäivystyksen päärahoittaja on Raha-automaattiyhdistys. RAY:n periaatepäätöksen mukaan RIKUn toimintaa tulisi kuitenkin pääasiallisesti rahoittaa suoraan valtion budjetista. Petra Kjällman harmittelee uuden linjauksen seurauksia.

– Tämä on vaikuttanut negatiivisesti rahoituspohjamme kehitykseen. Kuluvalla vuodelle toimintarahoituksemme määrä kääntyi laskuun. Oikeusministeriö ei, yrityksistä huolimatta, ole saanut RIKUn rahoitusta valtion kehukseen.

RIKUn aluetoimistot hakevat vuosittain kunnilta järjestöjen toiminta-avustusta vaihtelevalla menestyksellä. Toimintarahoituksen ylläpito edes edellisten vuosien tasolla on nyt kiinni kuntarahoituspäätöksistä. Kuntarahoitusta haetaan pääasiallisesti keväisin. ■

Salome Tuomaala on aloittanut Rikosuhripäivystyksen keskustoimistossa Ulrik-projektikoordinaattorina. Ulrikissa RIKUn palveluja kehitetään ulkomaalaistaustaisen rikosuhrien tarpeita vastaaviksi.

Valokuva: Samu Kuusisto

Uusia kasvoja RIKUssa: Salome Tuomaala

Aloitin työt Rikosuhripäivystyksen Ulrik-projektissa huhtikuun puolessavälissä. Teen töitä osa-aikaisena projektikoordinaattorina. Työhön kuuluu muun muassa projektin hallinnointia, raporttien kirjoittamista ja ihmiskauppaa käsitteleviin työryhmiin osallistumista. Odotan mielenkiinnolla millaisia töitä saan tehtäväkseni, kun pääsen kunnolla mukaan tiimiin.

Siirryin tähän työhön Helsingin yliopiston Maailman kulttuurien laitokselta. Viimeistelen siellä väitöskirjaa uskontotieteen oppiaineeseen. Tutkimuksen aiheena ovat toiminnan mahdollisuudet aborttitilanteissa ja aineistona on naisten kokemuskertomuksia raskaudenkeskeytyksistään. Opetan yliopistolla tutkimusaiheeni lisäksi uskonnon ja sukupuolen välisistä suhteista, sekä muista uskontoon ja yhteiskuntaan liittyvistä teemoista.

Motivaationi uskontotieteen opintoihin oli alun perin halu ymmärtää ihmisten maailmankatsomusten ja kulttuurien eroja. Tutkimusaiheeni kertoo myös kiinnostuksestani yhteiskuntatieteeseen ja sukupuolentutkimukseen. Tehtyäni väitöstutkimusta jo pitkään aloin kaivata toisenlaisia haasteita työhön. Järjestötyö onkin erilaista kuin tutkimus- ja opetustyö yliopistolla. Toivon saavani vaihtelua. Samalla toivon pystyväni soveltamaan hankkimaani ymmärrystä ihmisten toiminnasta yhteiskunnassa sekä kulttuurin ja uskonnon vaikutuksista siihen.

Asun Kalliossa, lähellä uutta työhuonetta-
ni RIKUn keskustoimistolla. Joogaan niin usein kuin suinkin töiltäni ehdin. Toisinaan myös ohjaan joogan alkeita. Minulla ei ole perhettä, mutta en ole yksineläjäkään – vietän mieluiten aikaa ystävien seurassa. Ystävien ja joogan lisäksi yhteisöllisyys, ihmisoikeudet ja politiikka ovat myös vapaa-
aikana lähellä sydäntäni. ■

Rikosuhripäivystys (RIKU) palvelee

Tekstiviestipalvelu Rikumobiili 18184
Auttava puhelin 0203 16116
Juristin puhelinneuvonta 0203 16117
Neuvoja verkossa: www.rikunet.fi
Kotisivut: www.riku.fi
Henkilökohtaista tukea RIKUn palvelupisteistä

KESKUSTOIMISTO

Läntinen Brahenkatu 2, 4. krs,
00510 Helsinki, faksi (09) 272 2012
Petra Kjällman, toiminnanjohtaja,
puh. 040 510 6210
Merja Eloaho, toimistosiihteerii,
puh. 040 578 3564
Sirpa Marttila, RIKU-lehden toimitussiihteerii,
puh. 050 5166 554
Salome Tuomaala, projektikoordinaattori,
Ulrik-hanke, puh. 050 5940 093

ETELÄ-SUOMEN ALUETOIMISTO

Maistraatinportti 4 A, 4. krs., 00240 Helsinki
Jaana Koivukangas, aluejohtaja,
puh. 040 512 9335

Pääkaupunkiseudun palvelupiste

Maistraatinportti 4 A, 4. krs.,
00240 Helsinki, puh. (09) 4135 0550
Anne Veijola, toiminnanohjaaja,
puh. 040 523 0595
Riitta Putkonen, toiminnanohjaaja,
puh. 0400 971 940

Keski-Uudenmaan palvelupiste

Myllytie 11, 04400 Järvenpää
Tuija Hellsten, toiminnanohjaaja,
puh. 0400 875 395

Päijät-Hämeen palvelupiste

PL 9, 15111 Lahti
Tuija Hellsten, toiminnanohjaaja,
puh. 050 402 1158

Kymenlaakson palvelupiste

puh. 0500 981 837

Porvoon palvelupiste

Lundinkatu 5
06101 Porvoo
Jari Oksanen, yhdysenkilö,
puh. 0400 494 039

POHJOIS-SUOMEN ALUETOIMISTO

Torikatu 16, 2. krs, 90100 Oulu,
puh. (08) 312 0618
Maarit Saukko, aluejohtaja,
puh. 040 543 3495

Oulun seudun palvelupiste

Torikatu 16, 2. krs, 90100 Oulu,
puh. (08) 312 0618
Maria Kinnunen, toiminnanohjaaja,
puh. 040 822 5200

Kajaanin palvelupiste

Tehdaskatu 11
87100 Kajaani
Janne Vanninen-Vaattovaara, yhdysenkilö,
puh. 040 769 6352

ITÄ-SUOMEN ALUETOIMISTO

Siltakatu 14 B 26, 4. krs, 80100 Joensuu,
puh. (013) 221 990
Jaana Rossinen, aluejohtaja,
puh. 040 507 0795

Joensuun palvelupiste

Siltakatu 14 B 26, 4. krs, 80100 Joensuu,
Annariina Tahvanainen, toiminnanohjaaja,
puh. 040 725 6001
Galina Vasilenko, projektiohjaaja, Ulrik-hanke,
puh. 050 324 1314

Savonlinnan palvelupiste

Olavinkatu 40 A, 57130 Savonlinna,
puh. (015) 273 700

Kuopion palvelupiste

Saastamoisenkatu 12, 70100 Kuopio,
puh. (017) 262 7738
Eila Kersalo ja Minna Piippo,
toiminnanohjaajat

Mikkelin palvelupiste

Maaherrankatu 13 B, 4. krs, 50100 Mikkeli,
puh. (015) 214 401
Mirka Leikas, yhdysenkilö

Lappeenrannan palvelupiste

Pormestarinkatu 6 A, 5. krs,
53100 Lappeenranta
Maarit Kuntola, yhdysenkilö,
puh. 050 501 7994

LAPIN ALUETOIMISTO

Maakuntakatu 29-31 B, 3. krs,
96200 Rovaniemi
Päivi Alanne-Kunnari, aluejohtaja,
puh. 0400 979 175

Rovaniemen palvelupiste

Maakuntakatu 29-31 B, 3. krs,
96200 Rovaniemi
Soile Saukkonen, toiminnanohjaaja,
puh. 0400 979 026
Leena Piippola, projektiohjaaja,
Ulrik-hanke, puh. 0400 970 081

Kemin palvelupiste

Kriisikeskus Turvapöijii,
Etelärantakatu 6, 94100 Kemi
Satu Peurasaari, yhdysenkilö,
puh. 040 572 3793

Kemijärven palvelupiste

Särkeläntie 4, 98120 Kemijärvi
Päivi Säynäjäkangas, yhdysenkilö,
puh. 040 748 3225

Ylä-Lapin palvelupiste

Sámi Soster ry, Saarikoskentie 4, 99800 Inari
Ristenrauna Magga, yhdysenkilö,
puh. 0400 314 154

SISÄ-SUOMEN ALUETOIMISTO

Hatanpään valtatie 34 E, 4. krs,
33100 Tampere
Satu Hintikka, aluejohtaja,
puh. 050 523 7313
Peter Kariuki, vastaava projektiohjaaja,
Ulrik-hanke, puh. 040 842 2487

Pirkanmaan palvelupiste

Hatanpään valtatie 34 E, 4. krs,
33100 Tampere
Katariina Westman, toiminnanohjaaja,
puh. (03) 3141 8513, 050 421 0236

Hämeenlinnan palvelupiste

Lukiokatu 16, 13100 Hämeenlinna
Rebekka Wadhwa, toiminnanohjaaja,
puh. 050 378 2877

Jyväskylän seudun palvelupiste

Asemakatu 2, 40100 Jyväskylä
Tarja Kiuru ja Pirjo Tupamäki, yhdysenkilöt,
puh. (014) 625 960, 050 368 0188

LOUNAIS-SUOMEN ALUETOIMISTO

ent. Länsi-Suomen aluetoimisto
Yliopistonkatu 24 B 28, 20100 Turku
Tiina Rantanen, aluejohtaja,
puh. (02) 235 5055, 050 551 5055

Turun palvelupiste

Yliopistonkatu 24 B 28, 20100 Turku
Leila Taipale, toiminnanohjaaja,
puh. 050 340 3580

Salon palvelupiste

Rummunlyöjäkatu 7 B, 2. rs., 24100 Salo
Jutta Sohlman, yhdysenkilö,
puh. 050 304 7015

Porin palvelupiste

MLL:n Satakunnan piiri ry,
Antinkatu 8, 28100 Pori
Tuija Mäntylä, yhdysenkilö,
puh. 050 593 6706

Rauman seudun palvelupiste

Valtakatu 13, 26100 Rauma
Sari Seikkula ja Sari Salminen, yhdysenkilöt,
puh. 050 375 5338

LÄNSI-SUOMEN ALUETOIMISTO

ent. Vaasan aluetoimisto
Kauppapuistikko 26, 65100 Vaasa
Mika Lindén, aluejohtaja,
puh. (06) 317 5654, 050 572 9265

Kokkolan palvelupiste

Sairaalankatu 9, 67100 Kokkola
Marika Pynttari, toiminnanohjaaja
puh. (06) 831 9518, 0440 548 265